

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul II Nr. 39

Sîmbătă 11 martie 1972

12 pagini — 1 leu

Confesiune

Pentru mine, Școala, această instituție socială străveche, a constituit, întotdeauna, un fenomen miraculos. M-am apropiat de ea, de fiecare dată, cu emoție reinnoită, fie că i-am deschis porțile ca elev, cu abecedarul în geantă, fie — mai târziu — ca dascăl.

O sală, cu bănci mai mult sau mai puțin înghesuite, cu o catedră și o veșnică tablă să fie oare chiar un miracol? Pentru mine, da! Nu pentru că între zidurile ei s-ar petrece lucruri inexplicabile sau de nepătruns. Dimpotrivă. O școală este cu atât mai bună cu cât lucrurile sînt mai limpezi și mai de înțeles. Nu pentru că aici s-ar întîmpla lucruri mereu noi, nemaicuzite și nemaivăzute. Dimpotrivă, repetiția e una din coordonatele ei fundamentale. Nu pentru că aici s-ar obține performanțe spectaculoase. Dimpotrivă, munca stăruitoare e singura cheie a succesului, de la beșoarele și cirlișele scîlămbăiate și pînă la calculul probabilităților. Atunci? De ce e un miracol? Nu știu dacă am să pot da un răspuns satisfăcător. Am toate șansele nereușitei pentru că de școală m-au legat și mă leagă nu numai considerații logice, posibil a fi ordonate în șiruri silogistice, ci și o inefabilă afectivitate. Pentru mine școala a avut întotdeauna un parfum al ei pe care nu-l pot defini dar îl simt, așa cum simt parfumul crinului sau al portocalei. Citesc titlul unui manual școlar din 1783: „A.B.C. sau Alphavit pentru folosul și procopsala școalelor celor normalicești a neamului românesc...” și resimt o undă de emoție indicibilă. Școala nu e numai o clădire; e o atmosferă intelectuală.

Dar școala e pentru mine un fenomen miraculos nu numai sub raport sentimental. M-am deprins de multă vreme cu îndeletnicirea mai rece a minuirii conceptului. Meditînd așadar la o temperatură cît de cît „scăzută”, nu pot să nu-mi exprim totuși admirația față de acel laborator, pe care îl reprezintă școala, în ale cărui retorte de chimie se modelează mințile și sufletele, se formează caractere, acolo unde, ca să folosesc o fericită expresie a lui Diaconovici Loga, natura își „împarte grija pruncilor cu părinții”. Dascălul bănățean îl urma, fără probabil să o știe, pe Democrit: „Natura și educația sînt asemănătoare — spunea filozoful grec — căci educația transformă pe om și, prin această transformare, creează natura”. Fără școală nu ne-am putea imagina progresul uimitor parcurs de civilizația și cultura umană. Fără școală, în afara instrucției și a transmiterii cunoștințelor de la o generație la alta, am fi rămas, și astăzi, la ciocanul de piatră. Fără școală, în afara educației, ar fi greu imaginabilă viața socială, raporturile de civilitate și existență colectivă. S-a spus pe bună dreptate că viitorul unui popor stă în mîinile școlii.

Desigur, școala nu poate face totul, dar poate face mult. De aceea societății nu-i poate fi indiferent dacă are școli bune sau rele. De aici și responsabilitatea maximă ce apasă pe umerii educatorului. Ori de cîte ori primim Discobolul, tot de atîtea ori sîntem cuprinși de o emoție firească în fața perfecțiunii atinse, în fața excepției. În activitatea de educație se lucrează însă cu o materie înfinit mai complicată, mai greu de stăpînit și modelat. Nu trecem, oare, uneori, cu ușurință pe lingă această muncă?

Nu de mult, partidul nostru a discutat pe larg și în profunzime problemele activității ideologice și ale educației comuniste a oamenilor muncii. În fața școlii — ca și a altor factori — a fost așezat un program de lucru de cea mai adîncă semnificație umană. Calitatea activității desfășurate în școală trebuie să se ridice la nivelul exigențelor etapei actuale de dezvoltare a societății noastre. Astăzi, cînd fluxul informațional și ritmul creșterii lui au luat proporții gigantice, cînd revoluția tehnico-științifică se află în plină desfășurare, instrucția făcută în școală trebuie să-și găsească forme suplă și raționale, adecvate unei situații noi. Dar tot atît de importante, noi și complexe sînt și sarcinile educative pe care școala trebuie să le împlinescă. Pe porțile ei intră, sîioși, copiii. Pe aceleași porți ale ei, mai târziu, după mulți ani, ies, maturizați, tineri pregătiți să înfrunte viața, să-și afirmă personalitatea și să-și valorifice capacitățile creatoare. Valoarea procesului acesta îndelung de forjare intelectuală și morală se verifică abia acum. Școala e marele rezervor de cadre al societății, iar viața e marele ei criteriu. Nu e școala un miracol?

DUMITRU GHIȘE

Natură statică cu cană verde

Ciucurencu

Înnobilarea profesiunii

Profesorii, învățătorii, sînt primii și (nu numai în ordinea cronologică) cei mai importanți modelatori ai spiritului și caracterului școlariilor, adică ai tuturor acelor ce urmează să se desăvîrșească atît pe plan profesional, cît și cetățenesc. Ei descoperă aptitudini, talente, ei șlefuiesc firi și porniri, ei contribuie la îmbogățirea de cunoștințe, dar și la îmbogățirea sufletească a elevilor, viitoare celule sociale, indivizi de răspundere și decizie, participanți autorizați la efortul de limpezire și înflorire a culturii și civilizației românești.

Profesorii, pedagogi severi și prieteni delicați, sînt aceia care, într-o foarte mare măsură, impun tinerilor, adolescenților, însetați de cunoaștere, de înedit și experiență, de afirmare și adevăr, ierarhia de valori care, dacă vor fi prob și selectiv, foarte serios alcătuite, vor influența destinul intelectual al școlariilor, lecturile lor, preferințele lor, atitudinile lor ulterioare față de știință, artă, etică.

Ei sînt (și trebuie să fie) acei fini și atenți psihologi, plini de căldură și imaginație, care să prefigureze preocupările de miine ale elevilor lor, care să-i convingă cu metodă și discreție, cu o totală și binevenită lipsă de ostentație că niciodată cultura nu a fost într-o poziție antinomică față de viață, că ea nu implică erudiția steri-

lă, spectaculoasă și gratuită, ci invită la înnobilitate interioară, la definiri ale esențelor, la observarea atentă a realității prin rezultate verificate ale unor elaborări de idei și sisteme pedagogice seculare, adică un anume fel de a fi intelectual și moral al omului contemporan, dar și al omului de „bine” dintotdeauna, un fel de a fi entuziast, generos și constructiv, eficient. De la catedră, postament mai degrabă simbolic și moral, profesorul tînăr sau cel cu tîmplele cărunte, trebuie să scruteze intimitatea elevului și să-l ajute să se descopere pe sine, să se formeze, să înceapă să se desăvîrșească.

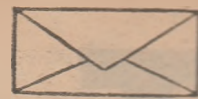
Dincolo de istorie, de algebră, de gramatică sau fizică, profesorii sînt acei minunați eroi anonimi, modești, entuziaști, care-i învață pe copii și pe adolescenți ce înseamnă dragostea de țară, de cultura ei, de civilizația ei, ca și dragostea față de tot ce are umanitatea mai valoros și mai frumos, care-i învață pe cei aflați încă la începuturile vieții ce înseamnă dragostea de adevăr, de libertate, de înțelepciune.

Ei își înobilează profesiunea prin pasiunea cu care predau, prin încrederea ce-o manifestă în potențialul etic și creator al elevilor lor, prin ambiția lor de a da societății indivizi aleși.

DAN MUTAȘCU

În
acest
număr

Constituirea catedrelor de științe sociale în municipii și orașe ● Schiță de portret: Liceul din Scornicești ● Consultație — Valorile morale ale societății socialiste ● Organizarea zilei de practică-productivă ● Învățarea prin descoperire deductivă la lecțiile de fizică ● Orizonturile geografiei ● Un experiment — Teoria probabilităților în școala generală

Sedință de lucru la Ministerul Educației și Învățămîntului

În ziua de 7 martie a.c. la Ministerul Educației și Învățămîntului a avut loc o ședință de lucru, condusă de tovarășul Traian Pop, adjunct al ministrului educației și învățămîntului. Au participat directorii generali din Ministerul Educației și Învățămîntului, conducători ai Institutului central de perfecționare a personalului didactic din București și ai filialelor acestuia. Participanții au dezbătut aspecte ale îmbunătățirii sistemului de perfecționare a personalului didactic din învățămîntul de cultură generală.

Învățămîntul preșcolar

A apărut numărul 1/1972 din „Învățămîntul preșcolar”, supliment trimestrial al Revistei de pedagogie. Din sumarul acestui număr, reținem articolul „Funcția social-educativă a grădiniței de copii” (Maria Taiban) care pune în evidență elementele constitutive ale concepției despre locul grădiniței de copii în epoca contemporană și „Natura, motivele și efectele relațiilor dintre părinți și copii” (Viorica Filimon) care tratează problema influențelor educaționale ale familiei asupra preșcolariilor. În rubrica „Tehnologia procesului educativ din grădinițe” sînt cuprinse articole care tratează despre manifestările aptitudinilor artistice în activitățile de desen și modelaj (Maria Nuțiu), eficiența asistențelor directoroare la activitățile instructiv-educative (Suzana Kun). Metodica desfășurării activităților obligatorii cu grupa combinată (Georgeta Martin), „Educarea patriotismului la copii cu ajutorul observărilor” (Hripsime Bianu) etc. Tematica rubricii „Tehnica și grădinița” abordează

metoda descoperirii în activitățile cu preșcolarii (Maria Atodiresii, Varvara Stan), creșterea eficienței activităților prin utilizarea diafilmului (Ana Pometcu) și utilizarea tablei cu multiple întrebuințări (Jenica Istrate, Anastasie Istrate). Din rubrica „Însemnări pentru părinți și educatoare” reținem articolele „Responsabilitatea socială a părinților” (Costin Ștefănescu), „Cînd zîmbește e ca o zîină” (Silvia Doană), „Negativismul copiilor — produs al carențelor educative” (Luminița Ghivirigă) și „Familii dezmembrate și urmările nefaste asupra educației copiilor” (Lucian Belcea). Sumarul mai cuprinde rubricile „Sfatul medicului”, „Cîntec, teatru, joc, poveste”, „Consemnări” și „Vitrina cu cărți”.

„Terra”

Numărul pentru ianuarie-februarie 1972 al revistei „Terra” pe lîngă obșnuitele cercetări geografice inserate în paginile sale, mai publică — în dorința de a sprijini

activitatea de perfecționare a profesorilor de specialitate — Programele de geografie pentru studiul individual, în vederea susținerii examenului de definitivare în învățămînt și a colocviului de gradul II.

Răspunzînd dorinței elevilor, ca și a tineretului studios în general, de a cunoaște, de a-și lărgi neconținut orizontul de cultură generală, acest număr le oferă o bogată rubrică de geografie instructiv-educativă, precum și variate note, informații geografice din țară și de pe glob, utile recomandări bibliografice ș.a.

„Natura”

A apărut nr. 1 al revistei „NATURA”, care cuprinde în sumar studiile: „Migrația insectelor” de A. Margoci, „Bazele structural-funcționale ale memoriei” de C. A. Picoș, „Relații de parazitism între microorganisme” de L. Ioanid și „Biologia moleculară și sistematica animală” de C. Vlădescu.

Interesantă și utilă pentru profesori este rubrica „Biologia în școală”, la care sînt inserate articole despre lecția de predare-învățare prin lucru în grup cu tema „Evoluția aparatului circulator în seria animală”, la clasele speciale de biologie, despre eficiența aplicării problematizării în predarea zoologiei vertebratelor, despre activitatea tehnico-productivă, parte integrantă a procesului de instruire și educare a tineretului școlar, și rolul profesorului de biologie în această activitate etc.

„Vibrații”

Semnălmă cu plăcere apariția celui de-al doilea număr al revistei „Vibrații” — revistă a elevilor Liceului de muzică nr. 1 din Capitală, aflați sub îndrumarea unui colectiv redacțional condus de prof. Nicolae Niculescu, directorul liceului. O foarte bogată producție literară, cu tematică diferită, alături de care, cu scop informativ, sînt prezentate un studiu despre muzica de jazz și unul despre muzica serială. Realizat într-o ținută publicistică impecabilă, mai puțin legat de problemele strict muzicale, este amplul eseu „Formalism și muzică”, ce face parte dintr-un ciclu semnat de Alexandru Preda. Foarte inspirată se dovedește prezența în revistă a unui album cu amintiri... fotografice realizate cu o-

ează auditiilor organizate sub auspiciile școlii. Trei lucrări originale, **Toccatina** pentru pian de Radu Ungureanu, **Metamorfoze** pentru vioară și violoncel și **Coral** pentru pian de Șerban Nichifor completează sumarul acestei publicații școlare.

A. Dogaru

Correspondența

Despre colaborările sosite la redacție • Din cioburi de dare de seamă nu se poate încheia un articol • Scurt și cuprinzător

Vă propunem să discutăm de data aceasta despre articolele, informațiile, reportajele, cu un cuvînt despre colaborările sosite la redacție.

Un enigmatic **Ctin. I.C.** din jud. Vaslui ne întreabă cum poate deveni colaborator al revistei noastre. Foarte simplu. Trebuie să scrieți. Prezentarea personală la redacție, firește, nu este o condiție. Am vrea să vă spunem că avem corespondenți din toate colțurile țării, care ne scriu cu regularitate, colaboratori ale căror nume ieftinți foarte des în paginile revistei și cu toate acestea nu au călcat niciodată pragul redacției. Deschidem totdeauna cu nerăbdare plicurile de la colaboratorii noștri: **Gheorghe Dascălu** — Babadag, **Ion Drăgan** — Timișoara, **Gh. Movilă** — Moinești, **Florin Anghel** — Pitești, **Valentin Olteanu** — Urziceni, **G. C. Rusu** — Ialomița, **Nae Antonescu** — Satu Mare și mulți alții, pentru că avem foarte adesea prilejul să întîlnim idei, opinii interesante, să facem cunoștință cu o bogată experiență didactică. Nu, nu frecventarea redacției aduce după sine publicarea articolelor.

Cu toate acestea există unele condiții. Articolele trebuie să se încadreze în profilul publicației noastre, să abordeze o tematică actuală, să fie substanțiale în conținut... Se pot enumera, evident o serie întreagă de condiții, dar ele nu trebuie să vă sperie. Principalul este ca atunci cînd scrieți un lucru să vă întrebați — în modul cel mai sincer — dacă rîndurile dv. ar putea să intereseze și pe alții, dacă ceea ce comunicați sînt lucruri cu totul noi, inedite.

O altă precizare ar fi necesară. Ca orice revistă, noi publicăm articole, reportaje, știri, comentarii etc. Poate n-ar fi fost nevoie să spunem acest lucru atît de bine cunoscut dacă n-am primi destul de des la redacție rapoarte, dări de seamă, referate, chiar procese-verbale de la unele ședințe. Sau, uneori, studii întregi, lucrări pentru examenele de grad, comunicări științifice. **Le mulțumim tuturor acelor care ne trimit asemenea materiale**, dar preferăm altceva...

Nici soluția propusă de profesorul **Mihai Curea**, directorul Școlii generale din Meseșeni de Sus, jud. Sălaj, nu este cea mai bună. Dîndu-și seama că „materialul periodic” este prea lung (de fapt este o dare de seamă), autorul subliniază anumite pasaje „care ar putea fi publicate”. Dar — parafrazînd un vechi cîntec — am spune: din cioburi de dare de seamă zadarnic încercăm să închegăm un articol... Nu am vrea desigur să-l supărăm cu nimic pe colaboratorul nostru. Din bogatul material trimis, ne-am convins că de fapt, ar avea ce spune, că la școala pe care o conduce se desfășoară o activitate didactică rodnică. **Așteptăm, deci... articole.**

Mulți din colaboratori ne spun: „Am scris mult, dar vă lăsam dv. libertatea să tăiați cît socotiți de cuvință”. Facem uneori această operație necesară. La fel cum pregătăm și alte multe articole pentru tipar. Dar am prefera, ca de la început, autorii să ne scrie **scurt și cuprinzător**. Una este să amputezi un material și alta este să-l concepți dintru început la dimensiuni acceptabile.

Avem multe articole bune care nu pot vedea lumina tiparului sau care se amină din lipsă de spațiu datorită lungimii lor. Să dăm un exemplu. Prof. **Romulus Fica**, inspector șef pentru municipiul Baia Mare, ne-a trimis un articol pe o temă actuală — activitatea tehnico-productivă — care ne-ar lua, nici mai mult nici mai puțin, decît... două pagini de revistă.

Și pentru că vorbim de dimensiuni, să vă mai reamintim pe cele dorite de noi: articole de 3-4 pagini dactilografiate la două rînduri, comentarii și însemnări de 2 pagini, știri scurte de o jumătate de pagină. Pagina dactilografiată este, firește, o unitate de măsură. Articolele pct 5 scrie și de mină, citeț.

Așteptăm asemenea articole. Vă mîrturisim că oricînd ele sînt binevenite în redacție și citite cu atenție.

Th. Leonescu

MIRCEA IONEL

RĂSPUNDEM CITITORILOR

O serie de cadre didactice din Craiova și Buzău, doresc să știe din ce este compus salariul tarifar care se ia ca bază de calcul pentru stabilirea ajutoarelor materiale din fondul de asigurări sociale (boală, maternitate).

Potrivit H.C.M. nr. 880/1965 privind acordarea de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat (art. 21) și circularei Ministerului Muncii nr. 2298/1968 dată în aplicare H.C.M. nr. 1356/1968 (prin care s-au stabilit procentele pe baza cărora se calculează ajutoarele materiale), salariul tarifar de calcul a ajutoarelor este așa-numitul „salariu tarifar de încadrare”, care cuprinde toate sumele ce fac parte, potrivit dispozițiilor legate, din salariul tarifar. Ca urmare, pentru personalul didactic, ajutoarele materiale se vor calcula pe baza următoarelor elemente:

a) salariul tarifar prevăzut de H.C.M. nr. 2841/1968 pentru echivalentul unei norme întregi, inclusiv gradația de merit (pentru cei care au o normă incompletă, salariul corespunzător numărului de ore predate);

b) majorările de 1-3

clase de salarizare care se acordă la acest salariu tarifar pentru condițiile specifice în care personalul didactic își desfășoară activitatea și anume: pentru orele predate în învățămîntul seral, pentru cei cu studii superioare complete de la școlile postliceale și de maistri; pentru cei cu studii superioare complete pentru disciplinele de specialitate la liceele de specialitate; pentru cei care lucrează la casele de copii și la școlile speciale pentru copiii cu deficiențe (inclusiv personalul didactic ajutător), pentru îndrumarea practicii pedagogice a elevilor de la liceele pedagogice și școlile pedagogice postliceale și a practicii pedagogice a studenților, pentru cadrele didactice de la școlile experimentale ale institutelor de științe pedagogice, care participă la experimentele organizate de acestea, pentru profesorii cu pregătire de inginer de la școlile profesionale;

c) indemnizațiile acordate: — directorilor și directorilor adjuncți, — diriginților de clasă,

— învățătorilor și instructorilor care predau în aceiași timp la 2-4 clase.

Toate celelalte indemnizații deși se iau în calcul pentru stabilirea indemnizației la concediul de odihnă, pentru că nu fac parte din salariul tarifar de încadrare, nu se iau în calcul la stabilirea ajutoarelor materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat (comandant al unităților de pionieri, îndrumător U.T.C., pentru localitățile rurale în condițiile deosebite).

Vasile Gheorghiu, comuna Gurbănești județul Ilfov dorește să știe dacă poate dovedi stagiu în învățămînt cu carnetul de muncă.

Potrivit art. 1 din Decretul nr. 256/1958 astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 90/1960), carnetul de muncă constituie documentul unic prin care se dovedește activitatea și vechimea în muncă a salariaților. Ca urmare și vechimea în învățămînt poate fi dovedită cu acest act oficial, dacă din înregistrările existente în el se poate stabili aceasta în mod indiscutabil (de ex. pentru dovedirea func-

ORGANIZARE, CALITATE, PERSPECTIVĂ

Timp de câteva săptămâni s-a desfășurat în întreaga țară o acțiune de largă amploare — **constituirea catedrelor de științe sociale în municipii și orașe**. Această acțiune face parte din programul de măsuri cu privire la îmbunătățirea muncii ideologice și politico-educative în rândurile elevilor, stabilit de Ministerul Educației și Învățămîntului pe baza documentelor Congresului al X-lea și a Hotărîrii Plenarei C. C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971. Catedrele nou constituite au de jucat un rol important în coordonarea eforturilor profesorilor de științe sociale din învățămîntul de cultură generală, profesional și liceal de specialitate, în creșterea eficienței predării acestor discipline, a contribuției lor la educarea comunistă a tineretului.

În pas cu noile exigențe

Fiecare etapă de dezvoltare, de construcție a societății socialiste are propriile ei forme de organizare, își creează mijloacele, formele și metodele de activitate în stare să ducă la realizarea țelurilor propuse. Constituirea catedrelor de științe sociale este expresia unei asemenea necesități, care capătă valențe deosebite în cadrul eforturilor generale pentru perfecționarea pregătirii cadrelor și ridicarea nivelului de conștiință.

În învățămîntul superior activitatea cadrelor didactice din domeniul științelor sociale este organizată pe catedre, ceea ce permite valorificarea experienței pozitive, canalizarea eforturilor în direcția unei munci didactice, metodice și științifice de înaltă calitate. În învățămîntul de cultură generală, profesional și liceal de specialitate nu existau pînă de curînd asemenea catedre — cu excepția istoriei — datorită numărului mic de profesori din fiecare unitate de învățămînt care predau științele sociale. Nu de puține ori profesorii de filozofie, economie politică sau socialism științific își realizează norma didactică predînd aceste discipline în mai multe școli. Incadrarea lor formală, în catedre cu alt profil (de limba română, pedagogie etc.) nu a permis organizarea unui schimb de experiență sistematic cu profesorii de aceeași specialitate, a unor acțiuni comune în vederea modernizării predării științelor sociale. Or, epoca pe care o trăim, de tumultuoase prefaceri social-economice, intensificarea luptei de idei în lumea contemporană, problemele complexe ale fărîmării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră pun în fața profesorilor care predau discipline social-politice exigențe cu totul și cu totul noi. Ca urmare, nimănui nu se mai poate baza doar pe eforturile individuale, oricît de importante ar fi acestea. Totodată, nici societatea nu mai poate lăsa o asemenea activitate de răspundere fără o îndrumare competentă. **În pas cu noile exigențe, îmbunătățirea predării științelor sociale și sporierea rolului lor în educarea comunistă a tineretului face necesară o activitate mai bine organizată și coordonată.** În acest sens, un mijloc important îl constituie organizarea în municipii și orașe a catedrelor de științe sociale menite să lichideze dispersarea forțelor și să permită profesorilor să conlucreze permanent și să generalizeze rezultatele pozitive obținute.

Ministerul Educației și Învățămîntului a luat o asemenea măsură nu numai după o amplă consultare a inspectoratelor, conducătorilor de școli, profesorilor, a unor activiști de partid și de stat — așa cum a procedat și cu toate celelalte măsuri privind îmbunătățirea predării științelor sociale —, ci și după o temeinică verificare practică. Asemenea catedre de științe sociale, pe municipii și orașe, funcționează încă de anul trecut cu bune rezultate în București, Cluj, Baia Mare, Craiova, Pitești și în alte orașe.

Desigur, componența și forța acestor catedre sînt diferite. În municipiile cu o populație școlară numeroasă catedrele sînt mai mari, cu posibilități de a desfășura o largă activitate; în alte părți colectivele de

științe sociale sînt mai mici. Pretutindeni însă, prin mai buna organizare și orientare a muncii pot fi obținute rezultate valoroase. Deci, nu cerințe de conjunctură, ci noile exigențe, ansamblul preocupărilor pentru perfecționarea învățămîntului și intensificarea muncii educative în rândurile elevilor au determinat și această măsură de constituire a catedrelor de științe sociale.

Pentru a nu permite înființarea unor colective prea restrînse și neeficiente, catedrele s-au constituit numai acolo unde au existat, în orașul respectiv, cel puțin cinci profesori de științe sociale. În funcție de condițiile concrete, catedrele funcționează fie pe specialități — filozofie, economie politică, socialism științific, cunoștințe social-economice —, fie în comun pentru mai multe discipline de științe sociale. Profesorii care predau istoria fac parte din catedrele de științe sociale nou constituite numai în cazurile cînd nu există catedre de istorie în școlile în care funcționează.

Sarcini noi — competente noi

Faptul că organizarea catedrelor de științe sociale în municipii și orașe decurge din noile exigențe ale învățămîntului și vieții ideologice, organic legate de fărîmarea societății socialiste multilateral dezvoltate, face ca în ansamblul atribuțiilor acestor catedre să se situeze pe primul plan aspectele calitative. Științele sociale își vor îndeplini misiunea lor în școli și licee numai dacă vor fi deplin ancorate în realitate, legate de evoluția dinamică a vieții social-politice contemporane. Dacă li vor ajuta pe elevi să înțeleagă de pe pozițiile marxism-leninismului, ale partidului nostru, problemele politice, social-economice, ideologice actuale și li va convinge de justetea acestor poziții. Evident, **ridicarea conștiinței de idei al predării științelor sociale constituie prima îndatorire a catedrelor nou formate și a fiecărui profesor.**

Multe neajunsuri din domeniul științelor sociale criticate de conducerea partidului își au de fapt originea în modelul formal și superficial în care au înțeles unele cadre să-și facă datoria. În locul unei analize atentă a fenomenelor și proceselor noi au fost repetate stereotip teze generale, corespunzătoare altor condiții, în locul unei lecții care să dea răspuns problemelor pe care le ridică viața, s-a accentuat latura teoretizantă, abstractă: în locul unui studiu individual profund și al unei participări efective la dezbateri științifice au fost înlocuite, nu de puține ori, manifestări de comoditate și pasivitate. Și astăzi plătim tribut unui mod de a gândi care s-a format în anii trecuți, sub impulsul unor elemente de centralism excesiv. Sînt și acum profesori care „așteaptă” indicații de sus cu privire la predarea diferitelor teme, deși în ajutorul lor s-au publicat și se publică sistematic numeroase consultații și materiale documentare. Catedrele de științe sociale nou constituite vor trebui să acționeze cu fermitate pentru schimbarea acestor stări de lucruri, să ajute organele locale de partid și de stat în mai buna orientare a profesorilor care predau discipline de științe sociale.

Există patru grupe mai importante de atribuții, cărora trebuie să li se acorde prioritate. În ansamblul activității catedrelor de științe sociale. Pe primul plan se situează preocupările pentru intensificarea pregătirii profesorilor. Pe lângă studiul individual sistematic, care are un rol hotărîtor, este necesar să se organizeze — în ajutorul cadrelor didactice care predau științele sociale — informări cu privire la politica internă și internațională a partidului nostru, evoluția vieții politice internaționale, lupta de idei în lumea contemporană. Nu trebuie uitat nici

GHEORGHE P. APOSTOL

(Continuare în pag. a 8-a)

Ciucurencu

Flori.

PEDAGOGIE CONTEMPORANĂ

Concepte educative și structuri instituționale

Cu foarte rare excepții, conceptele de educație elaborate de filozofi se definesc pe planul strict al ideilor, neoferind soluții pentru schimbarea sistemelor instituționalizate desemnate de tripticul: învățămînt — pedagogie — didactică.

La una dintre aceste excepții, care îmbină formularea pe plan filozofic a unei concepții despre educație cu un nucleu în jurul căruia se vor constitui orbitele unui model posibil pentru ceea ce obișnuim să denumim astăzi tehnologie didactică — termen cu cel puțin trei sau patru definiții divergente, — ne-am referit în însemnările despre Dewey.

Dintre idealurile educative ce constituie corolarul unei gândiri filozofice deosebit de penetrantă în mediile intelectuale, un loc deosebit îl ocupă teoria individualității închise a lui Kierkegaard, evoluată dintr-un individualism care ar putea fi supranumit „atomistic”. Exacerbînd latura fenomenologică, dar dissociindu-se de transcendenta și imanența unor motivații universale și absolute, această filozofie a educației în care totul este așteptare existențială, nerecunoscîndu-i-se realității nici o lege de evoluție, a rupt în contemporaneitate prin delta cuprinsă între gîndirea lui Heidegger și filozofia existențialistă a lui Sartre. Delimitîndu-se de Hegel, Kierkegaard admite efectivitatea realului în concretețea lui multiplă, precum și realitatea individuală, dar a unui individ prizonier al propriei sale situații, constrîns să-și consacre întreaga viață unor opțiuni nedefinite și problematice. Evident, o asemenea viziune sumbră a raportului dintre necesitate și libertate deplasată pe planul educației pune în discuție înseși sensurile fundamentale ale formației umane într-un cadru social. Educația se confundă, în acest caz, doar cu o acțiune de sporire a rezistenței individului în fața adversității complexului de factori care alcătuiesc realitatea.

Fundamentată pe spiritualismul dualist, filozofia personalistă a educației nu este marcat divergentă de existențialism prin direcție și sens, dovadă că spre această matcă își poartă apele tulburi torentul existențialismului creștin, umflat de topirea ghețurilor dogmatismului clerical. Componentele de bază ale personalismului rămîn indubitabil însă comunitarismul creștin ilustrat de Emmanuel Mounier și so-

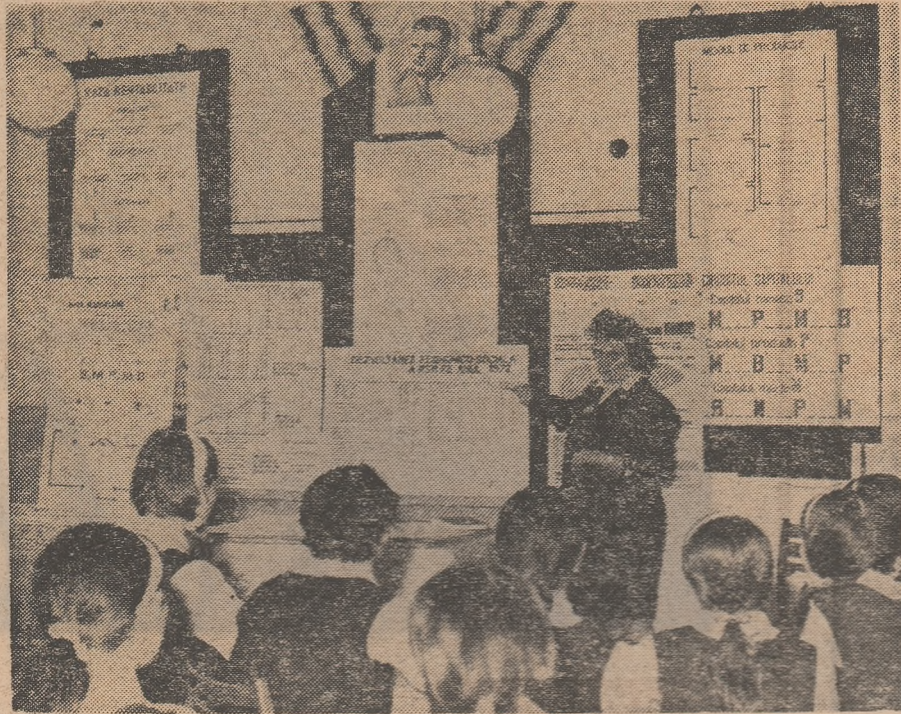
ciologia neotomistă a lui Jacques Maritain. Îndeosebi expunerile acestuia din urmă prezentate în 1943 la Universitatea din Yale și apărute mai apoi sub titlul „L'éducation à la croisée des chemins” concentrează ideile esențiale ale unei pedagogii personaliste. El pornește de la critica justificată a parțialismului și exclusivismului educației școlare tradiționale. Soluțiile oferite sînt însă inoperante. După Maritain educația modernă ar trebui să repete, într-o formă proprie, tipul educației în „trivium” și „quadrivium” tinzînd către o „școală a înțelepciunii interioare” de natură teologică. Într-o asemenea concepție ideea că „miinile și gîndirea trebuie să lucreze împreună” își pierde substanța, căci scopul final al unei educații multilaterale, adică fizice, psihologice, spirituale și supranaturale (!) trebuie să asigure capacitatea de a cunoaște și de a acționa, atît individual cît și social, în limitele temporale, dar și în absolut (!!).

Cele două concepții despre educație pe care le-am amintit sînt, fără îndoială, cele mai semnificative pentru criza și respingerea umanismului clasic-tradițional, dar totodată și pentru neputința filozofiei occidentale de a oferi în loc o structură și un conținut modern de educație, întrucît operează pe plan strict ideatic. Incapacitatea, sterilitatea lor s-au vădit mai ales în vîltoarea situațiilor explozive care au zguduit structurile anchilozate ale învățămîntului din apusul Europei, în urma cărora acesta nu și-a mai regăsit stabilitatea.

De departe cea mai importantă și mai revoluționară, mai profundă și mai amplă — desfășurată pe o arie teritorială cuprinzînd o pătrime din suprafața Terrei — este însă concepția leninistă de educație, careia primul stat al socialismului, apoi, pe baza unei ideologii comune și a unor realități proprii, celelalte țări ale sistemului socialist i-au căutat și îi caută încă, prin perfecționări succesive, o transpunere deplină în structuri instituționalizate de învățămînt, menite să asigure formarea și perfecționarea umană permanentă. Este — evoluția istorică o demostrează — singura cale de armonizare a tendințelor dezvoltării economico-sociale cu năzuințele de înflorire multilaterală a personalității umane.

MIRCEA HERIVAN

Liceul din Scornicești

In cabinetul de științe sociale

Am intrat în această localitate gândindu-mă la un fragment din binecunoscuta carte a lui Michel P. Hamelet, dedicată marelui fiu al poporului român, Nicolae Ceaușescu: „Cel ce venea pe lume nu era un prînc, ca în vremurile de odinioară, încrețit de putere și de glorie pentru a lupta și a domni... Nicolae Ceaușescu s-a născut în casa unui țaran sărac — Andrușă Ceaușescu. Era al treilea copil dintr-o familie care avea să numere zece. Scornicești, satul lui natal, era o biată și proaspătă, de 2000 de suflete înconjurată de pășuni sărăcăcioase, pe valea râului Ploșca, în județul Olt. Azi, Scornicești au devenit, prin reunirea a patru comune, un orașel de zece mii de locuitori. Șoseaua care-l străbate trece pe lângă un șir de coline în formă de semilună. Pășunile au făcut loc plantațiilor de viță de vie, iar clădirea nouă a liceului, casa de cultură, sediul cooperativei agricole, serele de legume dau întregului ansamblu un aer de eleganță proaspătă. Vechile case au rămas pe locurile lor, scufundate, cele mai multe, sub bolțile de viță, iar modesta clădire a școlii în care Nicolae Ceaușescu și-a făcut, trudind din greu, dar cu rezultate strălucite, clasele primare, este astăzi un hambar cu pereții scoroșiți...”

Replica actuală a „hambarului” de altădată despre care vorbește Hamelet (și care, între timp, a fost supus renovării) este totmai nouă clădire a liceului. Am intrat în acest liceu, am vorbit cu elevii, profesorii săi, și cu directorul școlii, profesoara Elena Bărbulescu, o femeie proasă, de o rară amabilitate. Acum îmi propun să-l descriu și mă întreb care ar fi acele trăsături care îi definesc în primul rând fizionomia. Mi-e greu să decid. Ar trebui poate, mai întâi, să arăt că, începînd din acest an școlar, aici s-au creat două clase cu profil sanitar (nucleu pentru viitorul profil al întregului liceu). Dar, tot în primul rînd, ar trebui să amintesc excelentul cabinet de științe sociale. S-ar mai cere să menționez, de la început, tinerețea acestui liceu a cărui primă promoție se află abia în clasa a XI-a, după cum s-ar cere să amintesc că, în curînd, în apropiere se vor ridica noile edificii ale unui internat cu aproape 200 de locuri, ale unor ateliere și laboratoare, ale unui bloc de locuințe pentru profesori... Părăsesc gîndul de a ierarhiza și mă mulțumesc să prezint momente și aspecte dispartate, în ordinea în care s-au lăsat surprinse pe filele carnetului de reporter.

În clasele mici

Un prim moment. Lecție simultană de citire la clasele I—III. Învățătoare, Maria Bărbulescu. Ținută de o corectitudine exemplară. Într-o bancă, printre elevii de-o șchioapă, în prezență neobișnuită: o femeie între două vârste.

— Aveți un musafir, observ.

— Da, suride învățătoarea. Este invitată noastră de astăzi, Elena Duruian, mama unui copil. Deseori chem părinții să asiste la lecții. A participat la o oră de aritmetică și acum asistă la

una de citire. Prezența părinților la lecții îi ajută să înțeleagă sensul în care pot colabora cu noi în procesul de educație.

Consemnez această originală și interesantă modalitate pedagogică și părăsesc clasa pătrînd în minte imaginea țărăncii care aștepta cuminte, în bancă, alături de un elev, continuarea lecției.

Altă sală. Altă lecție. Și iarăși predare simultană. Matematica la clasele II—IV. Învățătoare, Filofteia Mitroi. Discuțăm despre modalitățile predării simultane și măiestria pe care o solicită această formă de învățămînt.

Pentru cum și ce se lucrează în aceste ore stă mărturie o bogată și variată gamă de material didactic confecționat de elevi.

Pe coridoare

O prezență obișnuită pe coridoarele Liceului din Scornicești: spațioase vitrine de sticlă care acoperă pereții întregi, fiecare vitrină reflectînd preocupările, arta și cunoștințele cite unei clase prin obiecte confecționate sau colecționate de elevi. Am văzut aici, alături de obiecte de artizanat, de șorțulețe, sonerii sau aparate morse executate de elevi în orele de activitate tehnico-productivă sau în ședințe de cerc, îi străvechi cu motive populare locale, piese din ceramică de Obogara, interesante colecții numismatice și de roci. Una dintre străvechile locuane pe lemni colecționate de elevi are nu mai puțin de 700 de ani! Pe una din vechile solnițe, tot din lemn, adunată din sat, o inscripție emoționantă: „Această solniță a crescut nouă copii”. Zăvelcile, folositele cu motive populare, druga (folosita la scutul cîmpului), căpății (un fel de perne care prin partea locului se umpleau cu paie sau cu foi de porumb) vorbesc de preocupările etnografice ale elevilor. „Noul testament de la Belgrad” sau manualul de citire semnat de George Coșbuc, despre cele de istoria culturii.

Un cabinet

Cabinetul de științe sociale. O sală elegantă în care băncile au fost înlocuite, conform unei concepții moderne, cu mese și scaune. Cărți, colecții de ziare și reviste, numeroase planșe, grafice, tablouri sinoptice.

Tovarășa Elena Bărbulescu, directoarea Liceului și profesoară de științe social-politice, îmi explică modul în care a fost organizat cabinetul. Materialul a fost astfel grupat încît să permită urmărirea ordonată a temelor. El îngăduie abordarea integrală a unor probleme cum ar fi dezvoltarea industriei și agriculturii, organele de conducere ale partidului și statului, structura societății socialiste, dezvoltarea comerțului exterior al României, creșterea venitului național în planul cincinal etc.

— Cum se desfășoară o lecție în cabinetul de științe social-politice? Am întrebat.

— Caut — mi-a răspuns tovarășa

Bărbulescu — să-i fac pe elevi să înțeleagă problemele lecției plecînd de la realități cit mai apropiate și mai cunoscute lor. De exemplu, mine o să predau o lecție despre dezvoltarea industriei. În această lecție o să folosesc grafice care înfățișează situația economică din județul și comuna noastră.

Cum este de așteptat, în acest cabinet se țin toate lecțiile de științe social-politice. Dar nu numai ele.

— Este — îmi preciza prof. Dumitru Țicleanu, secretarul organizației de bază de partid al școlii — și un loc de studiu pentru cadrele didactice. Aici se desfășoară și cursurile de învățămînt politic.

Oră de latină

Oră de latină la clasa a IX-a. Profesoară, Maria Țicleanu. Se discută despre Cicero, terminațiile adjectivului, gradele de comparație. Mi se întîmplă ceva puțin obișnuit în cariera mea profesională. De obicei, ca să am certitudinea fidelității notelor de reporter, mă folosesc de serviciile stenografiei. De data aceasta viteza mea de 80 de cuvinte pe minut nu mă mai ajută cu nimic. Rapiditatea cu care se succed întrebările și răspunsurile mă depășește. Abia de reușesc să prind cîte un „felicitis”...

Liceul sanitar

Așa cum arătam, începînd din acest an școlar în cadrul Liceului de cultură generală din Scornicești, au luat ființă primele două clase ale liceului sanitar. Pentru el au fost create laboratoare de biologie, microbiologie și anatomie, dotate cu toată aparatura necesară. Profesor de specialitate, medicul comunei, îndrumător pentru practică, ur asistent medical. Profesorul de biologie Ștefan Motcă, un pasionat al specialității sale, îmi prezintă concepția după care își or-

ganizează lecțiile predată elevilor de la clasele sanitare.

— O lecție de biologie trebuie să se desfășoare, după opinia mea, întotdeauna în laborator și să aibă caracterul unei cercetări.

Laboratorul, care dispune de microscopie pentru toți elevii, aparate de proiectie, aspectomat, mașină centrifugă, substanțe etc. permite într-adevăr organizarea lecțiilor după acest principiu.

Cerc de radio

După ce îmi prezintă bine dotatul laborator de fizică (e momentul să precizez că laboratoarele, cabinetele și atelierelor — n-am reușit încă să amintesc de atelierul de croitorie care dispune de 9 mașini de cusut — au permis ca în acest liceu să se tîmăntul pe partea organizării învățămîntului pe principiul cabinetelor), profesorul Mihai Stoican îmi vorbește despre cercul de radio și despre aparatele de radio pe care le-a construit elevii săi din clasa a XI-a reală.

În cancelarie

În cancelarie, cu profesoara Elena Bărbulescu, cu Marian Fîrescu, director adjunct al liceului, Gheorghe Girniță, șeful comisiei de învățămînt a Comitetului județean de partid Olt, și Ștefan Motcă, îndrumător U.T.C., discutăm despre organizarea timpului liber al elevilor. Mi-e greu să cuprind în cîteva rînduri sumeria acțiunilor inițiate. Iată doar cîteva dintre ele. Serile culturale-educative în cadrul cărora elevii s-au întîlnit cu lucrători din diferite domenii. Într-una din ele, tovarășul Vasile Bărbulescu, membru al Biroului Comitetului județean de partid și președintele Cooperativei agricole de producție din Scornicești, le-a vorbit elevilor despre dezvoltarea județului Olt și a comunei Scornicești în lumina obiectivelor actualului cincinal. Directorul Stațiunii de mecanizare a agriculturii din localitate, Alexandru Diaconu, le-a vorbit despre perspectivele dezvoltării agriculturii. Se fac totodată frecvente vizite și excursii. Elevii sînt antrenați în diverse forme de activitate artistică (școala are un ansamblu folcloric, un taraf, cor, soliști vocali și instrumentiști), în activități patriotice (o zonă întreagă a fost împădurită de ei cu salcîmi, iar în toamnă au cules recolta de pe 400 ha. porumb).

În continuare, discutăm despre activitatea cultural-educativă desfășurată de profesori în rîndurile cetățenilor din localitate, despre prezența lor la cercurile de citit, despre conferințele pe care le țin la cîmînul cultural și despre sprijinul pe care îl acordă corului acesteia, despre strădania de a asigura învățămîntului un caracter formativ aplicativ. Este grăitoare în această ultimă privință pregătirea practică pe care o primesc elevii în domeniul legumiculturii și al mecanizării agriculturii la C.A.P.-ul și S.M.A.-ul din localitate.

Înainte de a încheia îmi propun să răspund la o întrebare: cum gîndesc, cum simt elevii acestui liceu? O voi face citînd cîteva din versurile pregătite de o elevă pentru primul număr al viitoarei reviste a școlii: „Ne socotim copii ai fericirii / Trăim în puterea acestei feerii / Cu fiecare zi spulberăm ceața necunoscutului / Și în urma noastră lăsăm pretutindeni stele / Licăririle lor se înalță sus, tot mai sus / Pe coloana infinitului / Formînd un univers de stele.” Sint versurile unei tinere, elevă a unui liceu, el însuși foarte tânăr, care peste puțină vreme va dăruia patriei prima promoție de absolvenți.

OCTAVIAN BUZESCU

Un grup de elevi la studiul individual

VALORILE MORALE ALE SOCIETĂȚII SOCIALISTE

În constelația valorilor spirituale ale unei societăți, clase ori comunități, valorile morale au ocupat dintotdeauna o poziție aparte. Nu este vorba de privilegiul unei poziții, ci de existența funcțiilor sociale care țin cu prioritate de natura și competența valorilor morale. Astfel, mijmele, spre deosebire de celelalte valori, sînt cele care exprimă — în limbajul normelor și al preceptelor — exigențele, imperatiile fundamentale ce se impun compartimentului uman în scopul perfecționării, întreținerii și conservării solidarității sociale, de clasă, ori de grup. Este angajată, prin urmare, una din nevoile vitale ale organismului social — coeziunea și fundamentele ordinii sociale — fără de care societatea n-ar avea ființă. Totodată, aceleași valori conferă acțiunii individuale temeiurile unor superioare semnificații și tocmai datorită acestei capacități, valorile morale sînt antrenante, stimulatorii, viabile, adică în măsură să realizeze funcția cu care au fost investite de către societate. Ne aflăm aici evident în prezența dialecticii sensurilor umane și a funcțiilor în care perpetuu se reeditează, producîndu-se conjugarea interesului social cu cel individual.

Fiind valorile solidarității sociale — adică expresia esențializată a relației sociale spirituale — valorilor morale li se raportează pentru a se integra, asimilîndu-se, procesualității naturale a socialului, ansamblul tuturor celorlalte valori spirituale. Altfel spus, valorile morale alcătuiesc, potrivit expresiei lui Hartman, „tribunalul” prin care o valoare sau alta și-au disputat, probîndu-și, validitatea și perenitatea. Așa se va explica de ce majorității gînditorilor, care s-au încumetat să-și fixeze itinerarul reflexei pe tărîmul valorilor, le-a fost dat să trăiască un simțămînt înălțător prin sobrietatea împrejurărilor, solemne prin grandoaarea implicațiilor. Acesta a fost și motivul extazului lui Kant — atunci cînd prospecta determinațiile universului moral — și probabil aceeași rațiune îl călăuzește și pe Louis Lavelle atunci cînd definește valoarea morală drept „valoarea valorilor”.

E greu de spus dacă Louis Lavelle are sau nu are dreptate. Oricum ar fi însă, un răspuns categoric de tipul lui da sau nu ar vicia, neîndoielnic, cursul unui raționament ce se vrea, dată fiind natura ale cărei tensiuni și frecvențe le înregistrează, cit se poate de nuanțat. Posibilitatea nuanțării ne-o oferă însăși viața — concretitudinea ce se opune raționamentului abstract. Ea este cea care vine să demonstreze, fără putință de tăgadă, faptul că însuși raportul dintre valori poartă ca determinanță a sa pecetea contextului social, concret istoric. Din această perspectivă se va putea observa că modul de raportare al tuturor celorlalte valori față de valorile morale, pe de o parte, și a valorilor morale față de ansamblul valorilor materiale și spirituale, pe de altă parte, a variat de la o epocă la alta. Această variație privește atât prioritatea, importanța unor valori în raport cu altele, cât și relațiile statornicite între valori. Astfel au existat în istoria socială perioade cînd au dominat valorile religioase, tot așa după cum acestea au cedat treptat locul valorilor politice, juridice, economice ori științifice. De asemenea, pot fi identificate momente de tensiune și chiar de ostilitate între diversele valori. Rămîne notorie, în acest sens, opoziția dintre știință și religie, precum și divorțul dintre etic și politic.

Cel care a separat etic de politic a fost, potrivit lui K. Marx, Niccolo Machiavelli. Nu era însă o separație de jure, ci o separație de facto. Lui Machiavelli îi revine meritul de a fi observat și teoretizat necesitatea acestei separații pentru reușita scopurilor burgheziei italiene. Același

divorț va pune mai tîrziu în lumină dezastruoasa imoralitate a societății burgheze, cit și nevoia reconcilierii, pe baze sociale noi, a eticului și politicului. Este ceea ce i-a reușit revoluției socialiste, prin conjugarea valorilor politice și a valorilor morale pe fondul autenticului umanism.

Socialismul a adus cu sine un alt ideal de viață — idealul omului liber, neexploatat și neasuprit, constructorul propriului destin. Prin aceasta, importanța socială a valorilor morale cunoaște indicii unei creșteri fără precedent. Devenite temeiuri ale libertății acțiunii umane, valorile morale, se întrunesc în incinta idealului moral în forma punctelor nodale, a stîlpilor care susțin cupola edificiului în care se plămădește noua substanță etică.

Care sînt și cum se ordonează valorile morale în spațiile perimetrului societății socialiste? Iată o întrebare căreia, într-un fel sau altul, va trebui să-i găsim răspuns. Analiza prospectivă relevă însă existența unor greutăți, derivate din înseși lacunele cercetării. Acestea ar fi următoarele:

a) în primul rînd, cercetării nu i-a reușit să identifice încă coerența sistemului, ansamblul structurilor și al conexiunilor specifice tablei valorilor morale socialiste;

b) în al doilea rînd, a rămas puțin studiată emergența valorilor morale socialiste pe solul național;

c) și în sfîrșit, în al treilea rînd, este la fel de puțin cercetată mișcarea, problematica și fluxul valorilor morale în diferitele etape ale construcției socialiste din România.

Acestea sînt neajunsuri care afectează negativ, prin dificultățile implicate, procesul elaborării strategiei globale a orientării axiologice, în general și a educației morale, în special. Din fericire însă viața, cum altminteri s-a întimplat totdeauna, vine să corecteze suplinind neajunsurile cunoașterii. Așa s-a întimplat că, deși cercetarea în etică a bătut uneori pasul pe loc, viața — construcția socialistă din patria noastră — a produs o nouă tablă valorică, înlăturînd treptat valorile perimate ale vechii societăți.

Instituționalizarea valorilor moralei socialiste s-a petrecut, cum se știe, în condițiile unor puternice conflicte valorice. Acest conflict, care se rezolva în împrejurările ofensivei relațiilor socialiste de producție, a căpătat, o dată cu intervenția masivă a industrializării și urbanizării socialiste a țării, dimensiuni și caractere specifice. Sînt elemente care, de asemenea, au fost puțin cercetate. Din ansamblul circumstanțelor aduse în discuție, ana-

Ștrato

Femeie în bluză roșie

liza a impus ca neîndoielnic doar faptul că producția de valori morale este un proces natural care se desfășoară cu necesitate pe baza conflictului valoric generat de un ansamblu de relații sociale determinate. De unde nu rezultă însă că producția valorilor moralei socialiste trebuie lăsată în seama stihinității.

Fiind un compartiment al socialului, sistemul valorilor morale va constitui și el obiectul construcției conștiente dirijate de către partidul clasei muncitoare. Edificatoare îmi apar în această ordine de idei Tezele din aprilie și expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, în care sînt luate în discuție principalele valori ale moralei socialiste, cum ar fi: echitatea și dreptatea, cultul muncii, cinstea și onestitatea, devotamentul față de socialism, patriotismul și internaționalismul socialist. În același context, valorile morale sînt privite în mișcarea lor firească, dialectică, reflex al polivalenței demersurilor existenței sociale, surprinzîndu-se totodată modalitățile gravitației ansamblului elementelor etice în jurul scopului primordial al societății socialiste —

„grija față de om”. Se acreditează, în felul acesta, ideea că destinul uman — devenit scop al construcției sociale — își descoperă, prin socialism, autenticitatea, tonusul legitimelor sale aspirații. Devine astfel comprehensibil curajul și patosul revoluționar al oamenilor noii orînduri, neobișnuitul optimism, credința în viitorul de aur al patriei, devotamentul lor față de politica internă și externă a partidului nostru. Se resimte în întreg acest patos revoluționar prezența fondului valorilor moralei socialiste, prezență care dacă nu totdeauna este nemijlocită, evidentă, apare însă efectiv ca mereu trăită în raporturile dintre oameni. În întîmpinarea aceleiași prezențe a venit și propunerea elaborării codului comportării și educației socialiste. Un asemenea cod, în concepția secretarului general al partidului nostru, este chemat să focalizeze, traducînd în limbajul normelor și al preceptelor, cerințele valorilor morale, să se instituie ca un îndreptar riguros de normare a conduitei individuale și colective, pentru cristalizarea unor forme superioare de solidaritate umană, proprii societății socialiste multilateral dezvoltate.

STELIAN STOICA

Utile schimburi de experiență

Zilele acestea s-au desfășurat în Capitală și în țară o serie de schimburi de experiență la care au participat directori de școli și profesori care predau științele sociale.

Luni, 6 martie a.c., la Liceul „Dimitrie Bolintineanu” a avut loc un schimb de experiență organizat de Comitetul P.C.R. al Sectorului 6 în colaborare cu Inspectoratul școlar al municipiului București pe tema creării și funcționalității cabinetelor de științe sociale în licee și școlile generale. La acest schimb au parti-

cipat directorii școlilor generale și ai liceelor din sector, profesori de științe sociale. Cu acest prilej au fost vizitate cabinetele de științe sociale, istorie și literatură română și s-au purtat discuții privind contribuția și realizările liceului respectiv în acest domeniu. Cu ocazia schimbului de experiență au fost constituite și catedrele de științe sociale la nivelul sectorului.

Marti, 7 martie a.c., a avut loc în sala de festivități a Liceului „Nicolae Bălcescu” din Capitală un alt schimb de experiență organizat de

Inspectoratul școlar al municipiului București pentru profesorii care predau educația cetățenească în școala generală. Au participat reprezentanți ai Ministerului Educației și Învățămîntului, ai Comitetului municipal de partid și ai Inspectoratului școlar al municipiului București, numeroase cadre didactice. Avînd un pronunțat caracter de lucru, schimbul de experiență a permis profesorilor abordarea unor probleme legate de predarea acestei discipline la clasele a VI-a și a VII-a ca: valențele formative ale

orclor de educație cetățenească, metode active folosite la aceste ore și realizarea climatului psihologic, forme de examinare a elevilor și de apreciere a cunoștințelor, rolul cabinetelor de științe sociale în predarea educației cetățenești etc.

În încheierea celor două schimburi de experiență, tovarășul Ilie Rădulescu, secretar al Comitetului municipal de partid, a vorbit despre rolul cabinetelor de științe sociale în școală și despre sarcinile catedrelor de științe sociale.

A. M.

**Un portret
pe săptămână**

Pasiune și tenacitate

Profesoara Erika Tacsu, directoarea Liceului cu limba de predare maghiară din Timișoara, demonstrează convingător însemnătatea legăturii dintre activitatea la catedră și aceea de cercetare științifică. Între cei doi termeni ai relației amintite: catedră — activitatea de cercetare există un circuit permanent în amândouă sensurile, circuit care permite profesorului să se aplece întotdeauna în actualitatea problematicii disciplinei pe care o predă. Deși a acceptat cu multă greutate discuția despre acest aspect însemnat al muncii sale, din pasiunea pe care o pune atunci când vorbește despre perioada de colaborare la editarea manualului de limbă germană pentru clasa a IX-a a școlii generale, ca și a celui de limbă maghiară pentru clasa a VII-a — cu Filiala Timișoara a E.D.P. — simți satisfacția imensă pe care i-a dat-o această muncă pe plan intelectual și profesional. Dubla specialitate — germană și maghiară — prof. Erika Tacsu a dobândit-o în urma studiilor filologice pe care le-a făcut la Cluj, la Universitatea „Babeș-Bolyai”, facultate absolvită în anul 1962. De atunci au trecut doar 10 ani, timp în care însă, prin pasiunea pentru meseria aleasă și prin tenacitatea cu care a muncit, a reușit să parcurgă diferite trepte ale perfecționării didactice.

Inițial, a funcționat la o școală generală din Jimbolia; apoi, la Școala din Dumbrăvița din apropierea municipiului Timișoara. În Timișoara a funcționat o vreme la secția maghiară a liceului „C. Diaconovici-Loga”. O dată cu înființarea liceului cu limbă de predare maghiară, la 1 septembrie 1971, în acest oraș, a trecut aici, în calitate de directoare. Într-un timp scurt a reușit să soluționeze, prin strădania sa, prin căldura sufletească pe care o degajă și încrederea colectivului de profesori și elevi ai școlii, o sumedenie de probleme mai mărunte sau mai mari legate de amenajarea liceului sau a claselor, dotarea laboratoarelor, înființarea atelierelor școlare, mobilier etc. În toate aceste acțiuni s-a simțit spiritul organizatoric și gospodăresc al directoarei liceului, spirit imprimat și ultimului elev. De altfel, acestor reale însușiri omenești și profesionale le datorează profesoara Erika Tacsu stima și afecțiunea cu care este înconjurată în școală și în afara ei.

I. TENESCU

Învățarea prin descoperire deductivă la lecțiile de fizică

Principalul obiectiv al învățămîntului fizicii constă în formarea unei gândiri științifice la elevi. Aceasta se realizează prin dezvoltarea capacității lor de a explica orice fenomen fizic pe baza unui număr restrîns de principii fundamentale. În continuare, vom încerca să subliniem cum poate fi realizat un astfel de obiectiv la lecțiile de fizică.

Alegerea temei „Energia de legătură” a fost determinată atât de importanța ei pentru înțelegerea capitolului „Energia nucleară” (clasa a XII-a), cât și de actualitatea subiectului în această perioadă a anului școlar.

Definirea energiei de legătură este precedată de introducerea noțiunii de forțe nucleare. Acestea presupun însușirea următoarelor cunoștințe: — necesitatea existenței unui alt tip de forțe decât cele cunoscute; — proprietățile forțelor nucleare (raza de acțiune, independența lor de sarcina electrică a nucleonilor); — noțiunea de cîmp mezonic ca suport al interacțiunii nucleon-nucleon.

O primă grijă trebuie acordată asigurării continuității în învățare prin valorificarea cunoștințelor acumulate anterior. Astfel, necesitatea existenței altui tip de interacțiune între nucleoni, în afara repulsiei electrostatice, se deduce, ipotetic, din caracterul stabil al nucleelor. Elevii știu multe despre sistemul fizic nucleic, dar stabilitatea lui n-a fost vreodată abordată explicit. Din dezbaterile stabilității nucleului rezultă firesc necesitatea existenței forțelor nucleare.

Pentru deducerea proprietăților forțelor nucleare va fi analizată, în principiu, difuzia neutronilor pe nuclele, după metoda lui Rutherford, care a permis evaluarea razei de acțiune a acestor forțe la $3 \cdot 10^{-16}$ m.

Tot așa, analiza comportării la ciocniri a nucleelor de ${}^3\text{T}$ și ${}^4\text{He}$ conduce la concluzia independenței de sarcină a forțelor nucleare.

Plecînd de la modul în care Yukawa a introdus noțiunea de cîmp mezonic, profesorul îi poate determina pe elevi să parcurgă aceeași cale deductivă — exemplu strălucit de investigație teoretică în fizica modernă. Reconstituirea raționalului lui Yukawa dă elevilor posibilitatea unui contact metodologic important, ceea ce contribuie la însușirea fizicii ca „proces” și nu doar ca „produs finit”. Esența acestui raționament este legată de analogia

Locul pe care îl ocupă pregătirea tehnico-productivă în planurile de învățămînt ale școlilor generale și ale liceului de cultură generală impune ca „ziua de practică-productivă” să se desfășoare după o anumită metodologie. În principal ziua de practică trebuie să răspundă unor cerințe care au în vedere: — inițierea elevilor într-un cîmp larg de meserii și profesii, promovarea unor forme diversificate de pregătire practică, corespunzătoare dezvoltării social-economice a diferitelor zone industriale și agricole din țară și asigurarea unei structuri dinamice, lipsite de rigiditate, de bariere, care să răspundă opțiunilor de calificare și specializare ale tineretului școlar. Pentru ultimele clase ale școlii de 10 ani și anii I—IV ai liceului, ea trebuie să ofere condiții mai directe de orientare școlară și profesională și un început de calificare.

Sub raportul vârstei, sexului și mediului social al elevilor, ziua de practică trebuie să urmărească dezvoltarea aptitudinilor treptat și continuu în două etape: formarea unor deprinderi de bază pentru minuirea uneltelor și sculelor necesare pentru executarea unor lucrări manuale și mecanice; inițierea în tehnici și tehnologii de realizare a unor produse și lucrări complexe, caracteristice unor meserii de bază din industrie, agricultură, cooperatie, comerț, administrație ș.a.

Integrarea organică a pregătirii tehnico-productive în procesul de învățămînt impune ca ziua de practică să se organizeze în conformitate cu principiile didactice, cu specificul activității, cu finalitatea pregătirii elevilor în fiecare etapă a anului școlar și a întregii școlarități, astfel

cu interacțiunile electromagnetice. Se știe că fotonii mijlocesc interacțiile electromagnetice, deplasîndu-se cu $300\,000$ km/s. Din studiul teoriei relativității, elevii cunosc caracterul limită al acestei viteze. Deci, se poate presupune că nici interacțiunile nucleare nu se pot transmite instantaneu, oricît de mică este distanța dintre nucleoni. Trebuie să existe un cîmp prin care se transmit cu viteză finită, tot așa cum prin cîmpul electromagnetic se transmit interacțiile electromagnetice. Deoarece undelor electromagnetice li se asociază particule (fotoni), elevii vor deduce necesitatea existenței unor particule asociate cîmpului nuclear. Pentru confirmarea acestei ipoteze, profesorul va preciza că existența acestor particule, numite mezozi, a fost demonstrată teoretic de Yukawa, mult înainte de descoperirea lor experimentală.

Este necesar ca noțiunile de interacțiune nucleară și cîmp mezonic să fie încadrate în conceptele generale de interacțiune și cîmp. În acest fel cunoștințele de fizică ale elevului se structurează pe însușirea sistemului conceptelor de bază cu care operează fizica contemporană.

Ce idee fundamentală pentru gîndirea științifică a elevului se va desprinde după această primă parte? Aceea că la nivelul nuclear de organizare a materiei tipul de interacțiune nucleon-nucleon este dominant.

Privitor la energia de legătură, principalele puncte ce trebuie abordate sînt următoarele: — definirea energiei de legătură; — defectul de masă; — legea de conservare a energiei la sinteza și descompunerea nucleului; — energia de legătură medie pe nucleon.

Pentru cristalizarea conceptului energie de legătură, elevii trebuie să realizeze personal următorul raționament: pentru descompunerea nucleului, componenta cinetică a energiei sale interne trebuie să crească pînă sînt învinse interacțiile nucleare. Descompunerea nucleului, ca sistem, înseamnă de fapt reorganizarea lui sub forma stabilă a unor noi sisteme independente (nuclee mai ușoare). Suma energiilor interne ale acestor sisteme este mai mare decît aceea a nucleului inițial. Dacă descompunerea merge pînă la obținerea particulelor ce compun nucleul, energia lui internă a mar-

cat o creștere maximă. Această creștere a energiei interne, care are ca urmare descompunerea nucleului în nucleoni, reprezintă energia de legătură.

Deoarece elevii știu că orice sistem fizic posedă energie internă, se vor putea trage concluzia că la nivelul oricărui sistem se poate defini o energie de legătură. În fiecare sistem, însă, este preponderent un anumit tip de interacțiune și, în atare, tipul de interacție caracteristic sistemului este cel care introduce nota specifică a sistemului. Aceasta constituie în fond informațională cea mai importantă, avînd o deosebită valoare operațională în transferul cunoștințelor.

În ce privește defectul de masă, se poate porni de la modelul „amplasă de potențial”. Aproape de origine curba energiei potențiale a sistemului nucleon-particulă, în funcție de distanța dintre nucleon și nucleu, coboară vertiginos sub abscisă datorită forțelor nucleare. Aceasta înseamnă că sinteza nucleului se face cu degajare de energie. De unde provine aceasta? Elevii știu că relația lui Einstein $E = mc^2$ stabilește o corespondență între energie și masă. Pornind de aici, ei vor putea deduce că energiei ce se degajă la sinteza nucleului îi corespunde o anumită masă. Profesorul va preciza că între masa nucleonilor în stare liberă și masa nucleului în care ei sînt legați există într-adevăr o diferență care a fost constatată și experimental. Aceasta este defectul de masă.

Ecuațiile 29.1 și 29.2 din manual (Fizica, clasa a XII-a, pag. 124) exprimă cantitativ energia de legătură. Elevii vor trebui să constate că ele sînt consecința aplicării legii de conservare a energiei în procesele de sinteză sau descompunere a nucleului.

În sfîrșit, alura curbei energiei de legătură pe nucleon va trebui dedusă de elevi pe baza ideii de stabilitate a nucleului.

Această temă poate fi abordată în funcție de nivelul clasei și de criteriile personale de planificare a materiei de către profesor, în una sau două lecții. Cunoștințele astfel însușite constituie baza înțelegerii principalelor probleme ale energiei nucleare (fiziunea și fuziunea) și contribuie eficient la dezvoltarea gîndirii științifice a elevilor.

ALEXANDRU BURCIU

Organizarea zilei de

Încei ea să reprezinte o unitate didactică în întregul proces de instruire practică.

Experiența a demonstrat că activitățile programate a se desfășura în zilele de practică se constituie, de obicei, pe baza unor angajamente de producție stabilite prin convenții (contracte) încheiate între instituțiile școlare și unitățile economice care patronază pregătirea tehnico-productivă și prin stabilirea unor obiective și sarcini de lucru de către conducerea școlilor.

Din analiza mai multor convenții (contracte) rezultate din colaborarea școală-întreprindere se constată că angajamentele înscrise privesc lucrări de finisaje pe repere izolate, de montaje și asamblări de piese, dispozitive și produse, executarea unor repere și piese care nu sînt tipizate și standardizate, precum și produse care se pot confecționa prin recuperarea materialelor rebutate sau a deșeurilor existente în unitățile economice.

Școlile din mediul rural contracțează fie suprafețe cultivate, școala angajîndu-se să aplice tehnologia specifică culturii respective, fie lucrări izolate agricole, de întreținere a plantelor și animalelor domestice.

Programul activităților practice stabilit de conducerea școlilor are în vedere realizarea unor mijloace didactice pentru autodotarea, repararea și confecționarea mobilierului și obiectelor de întreținere școlară,

obținerea unor produse agro-alimentare pentru internate și realizarea unor obiecte de uz general care pot fi valorificate în cadrul expozițiilor școlare sau prin secții și magazine special amenajate în rețeaua comercială.

Indiferent de natura activităților, ziua de practică-productivă trebuie organizată astfel încît să asigure participarea efectivă a elevilor la realizarea unor operații de muncă intr-o succesiune gradată din punct de vedere al complexității, în așa fel încît să existe o continuitate în pregătirea elevilor. Pentru activități cu caracter industrial, „ziua de atelier” ar putea avea ca etape importante: explicarea sarcinilor de lucru și organizarea locului de muncă, care însumează o serie de măsuri tehnico-organizatorice (pregătirea sculelor, utilajelor, materialelor și a desenelor sau schițelor, de execuție); instructajul tehnologic și de practica muncii pentru lucrarea respectivă; demonstrarea fazelor de execuție de către maestrul-instructor; distribuția sarcinilor de lucru pe echipe sau elev în funcție de natura lucrării și aptitudinile acestora; efectuarea propriuzisă a operațiilor sub îndrumarea permanentă a maestrului-instructor (eventual al unor elevi ce deoselesc calități deosebite); controlul calității muncii, analiza și aprecierea activității. Etapele enumerate mai sus sînt indicate a fi folosite atunci

Profesorul de geografie, prin caracterul esențial al disciplinei predate, are obligația de a transmite elevilor o mare diversitate de cunoștințe, care se împletesc armonios în conținutul temelor de expus cu datele altor discipline — de a căror cunoaștere depinde înțelegerea fenomenului geografic.

Vom da câteva exemple, pentru fiecare ramură a geografiei, care să indice cum se pot îndeplini rosturile ei moderne și, mai ales, să sublinieze ce ne-am propus, și anume cât de largi sînt „orizonturile geografiei”.

Astfel, în predarea geografiei fizice generale sînt necesare cunoștințe de fizică, chimie, geofizică, astrofizică, ramuri ale științei cu rezultate spectaculoase, care vin cu date noi ce ne obligă să explicăm fenomenele geografice potrivit nivelului actual al științei, (manualul de geografie fizică generală pentru anul I, actualizat doar pe alocuri, explică fenomenele ca în cel de acum 10—15 ani!).

De asemenea: la studierea mișcării de rotație trebuie bine explicată forța lui Coriolis — ca mai tîrziu să se înțeleagă problemele ale dinamicii atmosferei, ale curenților oceanici etc. (Forța lui Coriolis se studiază însă la fizică în anul II); nu se poate înțelege structura internă a Pământului, dacă nu se expune, pe scurt, teoria distribuției zonale a elementelor chimice în Pământ, formulată de geochimistul norvegian V. M. Goldschmidt, pe baza legilor generale ale migrării elementelor chimice în scoarța terestră: „ipoteza” translației continentale a lui A. Wegener, trebuie întregită cu datele noi care au dezvoltat această teorie a derivei continentelor, deosebit de actuală.

Aceasta cu atât mai mult, cu cît explorarea oceanelor strînge date de-a dreptul tulburătoare, care vor provoca adevărate revoluții în gândirea științifică; vulcanismul, cutremurile de pământ, mișcările epirogenice și orogenice nu pot fi predate după manual, care acordă o întindere mare unor informații — ce ar trebui scotite doar suplimentare — și simplifică tocmai explicarea fenomenului în sine, și, mai ales, nu corelează acțiunile factorilor endogeni. Elevii au noțiuni despre radioactivitate, despre curenții de convecție din masa Pământului, înțeleg redistribuirea elementelor chimice sau tensiunile interne din masa Pământului, cunosc raportul dintre sial și sima. De ce să nu devină aceste cunoștințe elemente operationale, în căutarea unor explicații științifice a fenomenelor geografice?

Predarea geografiei țărilor lumii oferă, de asemenea, un domeniu vast pentru studii complexe al raporturilor reciproce dintre peisajul geografic și activitatea societății omenești. Fiecare țară studiată își are particularitățile ei fizico-geografice și economico-geografice. Oamenii care o locuiesc au contribuit la dezvoltarea unei civilizații și culturii proprii și și-au adus aportul lor la civilizația și cultura mondială. Dacă manualul cuprinde datele geografice necesare în caracterizarea unei țări, profesorului îi revine sarcina de a stabili — uneori împreună cu elevii — câteva realizări deosebite ale poporului ei — pe alte planuri chiar, decît geografic-economic.

Astfel, cînd se predă — de pildă — R. S. F. Iugoslavia, nu poți să nu amintești de operele de artă ale sculptorului Mestrovic, care sînt presărate în toată țara. La predarea R. P. Polone, de reconstrucția rapidă a capitalei, distrusă aproape în întregime în cel de-al doilea război mondial, de universitatea din Cracovia, a cărei vechime depășește 600 de ani, de contribuția epocală a lui N. Copernic la dezvoltarea științei, sau de Fr. Chopin, care a dat muzicii înălțimi excepționale. R. S. Cehoslovacă se înscrie și ea în cultura umană prin celebrele castele construite în peisajul odihnitor al Boemiei sau prin compozițiile muzicale ale lui Smetana și Dvorak, care s-a inspirat mai ales din cîntecele și dansurile naționale. Iarși, nu

poți să nu menționezi cu emoție de satul erou Lidice, sau de orașul de aur — Praga (mai ales dacă le-ai și văzut).

Orașele R. D. Germane, ca Iena, Weimar, Dresden, Leipzig păstrează fiecare faima sa, care trebuie subliniată neapărat în ora de geografie. Iena, pe lângă industria care i-a creat un prestigiu deosebit pe plan mondial, este și o veche cetate universitară. Weimar păstrează cu nestinsă recunoștință locurile de creație ale corifeilor literaturii germane, Goethe și Schiller. Dresda, pe lângă importanța industrială, este vestit pentru muzeul de artă cu celebra sa galerie de tablouri. Leipzig — centru vestit pentru târgurile sale internaționale — are și faima unui rechi centru de tipărituri.

Trecînd la celelalte continente, țări ca Mexic, Peru, te simți obligat să împărtășești elevilor cite ceva despre cultura și civilizația lor străvechi — ale căror vestigii uluiesc și astăzi pe cercetători.

Socotim că nu se încarcă lecțiile în care se studiază geografia patriei, dacă se presară în ele și elemente de etnografie, de toponimie — acolo unde acestea înscriu caracteristici specifice.

Avem unele unități geografice bine individualizate, cum sînt depresia de intramontane sau marginale, care și-au păstrat o populație numeroasă din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre. Tara Marămușului, a Oasului, obținele cu Cîmpulungurile, țara Dornelor, a Beșonului, a Sibiului, a Leăștei, a Hațegului, a Motilor, au fiecare costume naționale distincte, jocuri și obiceiuri specifice, un anumit mod de a-și construi casele, unele monumente istorice, oameni de seamă ai locului. Chestiuni ce pot fi menționate cit de sumar, în cadrul lecțiilor. Elevilor le plac aceste informații și se antrenează în căutarea unor date, aduc fotografii, ilustrate. Astfel își formează imagini mai complexe despre variatele peisaje geografice ale țării, despre oamenii care le populează, creația lor artistică, tradițiile populare, care au constituit materia de inspirație pentru toți scriitorii și compozitorii români.

Se pare că pentru unii profesori aceste date nu prezintă interes, deoarece presupun că elevii se pot informa pe alte căi. Lucrurile nu stau tocmai așa. Anul acesta, întrebînd într-o clasă a XII-a ce știu despre țara Oasului, despre oșeni, nici un elev n-a fost capabil să spună ceva despre costumul național al oșenilor, despre muzica sau dansurile lor, deși au recunoscut că i-au văzut de mai multe ori la televizor. Nu e semnificativ?

CORNELIA MICU

Lecție în cabinetul de geografie al Liceului Nr. 3 din Baia Mare.

practică-productivă

cînd se începe o nouă lucrare, precum și cînd se trece de la o operație la alta în cadrul aceleiași teme.

Ziua de practică organizată în domeniile producției agricole trebuie să urmărească pregătirea și inițierea elevilor în profesii bine conturate, ca: mecanizator-cultivator de plante; mecanizator-horticoltor; mecanizator-zootehnist; confecționer de obiecte de uz general realizate prin valorificarea subproduseilor agricole ș.a. La aceste școli pregătirea tehnică se realizează iarna prin cursuri bloc, iar pregătirea tehnologică în celelalte anotimpuri, elevii participînd efectiv la muncile agricole îmbinate permanent cu lucrări de întreținerea și reglarea mașinilor și instalațiilor agricole. Abilitatea unor deprinderi cu caracter industrial-agricol se realizează prin activități de atelier care se pot desfășura, grupat, în perioada iernii sau intercalat cu practica agricolă, pe toată perioada anului școlar.

Ca regulă generală „ziua de practică” în agricultură nu trebuie lipsită de un program de instruire în tehnologia culturii sau a creșterii speciei de animale, precum și a lucrărilor mecanizate asociată cu un instructaj de protecția muncii și o participare nemijlocită a elevilor la activități practico-productive.

În conducerea lucrărilor practice sînt necesare inițiativă și mobilitate metodică, intrucît în cadrul fie-

cărui domeniu al producției industriale și agricole în care sînt inițiatii elevii există o gamă variată de lucrări și operații care se execută, ceea ce reclamă aplicarea unor metode adecvate pe care îndrumătorul practicii trebuie să le stăpînească. Așa, de pildă, în atelierul școlii în care elevii efectuează lucrări din planul de producție al întreprinderii, programul de lucru trebuie chibzuit astfel încît să nu limiteze practica elevilor numai la executarea aceluiași operații, ci să asigure introducerea lor în procesul de fabricație, să-i pună în situația de a parcurge pe întreaga perioadă de școlarizare operațiile principale din meseria respectivă prin executarea, în mod gradat, a lucrărilor specifice tehnologiei de producție.

În condițiile realizării zilei de practică în unitățile economice, unde elevii sînt integrați în fluxul tehnologic al producției de serie, metodele și procedeele vor fi impuse de normele interne ale acestora, iar structura zilei de atelier va fi determinată de obiectivele de lucru din planul tehnologic.

În asemenea condiții produsele și lucrările executate cu elevii în conținutul unităților economice sînt recepționate și predate acestora. Veniturile realizate se decontează școlilor sub forma de serviciu cu plata care decurge din relațiile de patronare sau se depun în contul șco-

lizii și se folosesc pentru dezvoltarea bazei didactico-materiale.

În agricultură, unitatea de muncă o constituie brigada de elevi împărțită pe echipe, care sînt repartizate la locuri de practică potrivite cu vîrsta, sexul și aptitudinile elevilor. Activitățile practice pe suprafețe agricole constituite ca loturi școlare se desfășoară în baza planurilor de cultură și a devizelor de lucrări alcătuite pentru fiecare parcelă.

Un rol însemnat în însușirea deprinderilor practice și în formarea gândirii tehnice a elevilor îi are caietul de schițe și caracteristici tehnice în care fiecare elev își desenează piesa și notează elementele tehnice și tehnologice strict legate de executarea corectă a lucrării. Eficiența zilei de practică este condiționată și de respectarea unor cerințe pedagogice, ca, de pildă, aprecierea activității zilnice și a progresului înregistrat. Aceasta se realizează prin ținerea unei evidențe a activităților practice de către îndrumător într-un registru special întocmit.

În condițiile desfășurării pregătirii practice în atelier sistemul de apreciere a cunoștințelor și deprinderilor dobîndite de elevi se realizează prin calificative anuale stabilite pe baza unor probe practice, iar pentru studii disciplinelor tehnice, și agricole, prin note și medii trimestriale. Pentru acordarea calificativelor și notelor se va avea în vedere nu numai însumarea cantitativă a cunoștințelor și lucrărilor executate, ci și atitudinea față de muncă a acestora, fără a pierde din vedere caracterul stimulant, de atragere a elevilor spre munca productivă.

MIRCEA VLĂDUȚ

Dintre acțiunile interesante desfășurate sub egida Casei corpului didactic din județul Neamț consemnăm: întîlnirea profesorilor de matematică, fizică, chimie și biologice cu cadrele didactice de la Institutul de medicină și farmacie și de la Universitatea „A. I. Cuza” din Iași, la care s-au purtat discuții pe marginea programelor și manualelor, experimentarea unor teste docimologice la biologice și fizică la elevii claselor a III-a a IV-a și de la liceu, un schimb de experiență cu directorii de școli generale privind organizarea cabinetele de științe sociale, atelierelor și laboratoarelor școlilor din Pîngărați, Bieaz și Ceahlău, precum și simpozionul organizat în colaborare cu Consiliul județean pentru educație fizică și sport, pentru profesorii de educație fizică din județ.

Casa corpului didactic din Botosani a organizat — în colaborare cu filiala Societății științifice de filologie Botosani — o serie de acțiuni pentru perfecționarea profesorilor care predau limba și literatura română. Astfel, duminică 5 martie a.e. la Botosani și Dorohoi au fost prezentate expunerile: „Elemente moderne în literatura română contemporană în lumina documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971” și „Locuțiuni și expresii în limba română”.

În cadrul manifestărilor organizate în cinstea semicentenarului organizației U.T.C. la Turnu Măgurele a avut loc o acțiune de popularizare a cărților social-politice. Cu sprijinul librăriei „Mihail Eminescu” din oraș au fost întocmite liste cu titlurile lucrărilor social-politice recomandate atît la învățămîntul politic, cît și pentru cultura generală a elevilor. Acțiunea s-a bucurat de un larg succes.

Apropiata sărbătoare prilejuită de împlinirea celor 50 de ani de activitate a U.T.C. este întîmpinată în toate școlile de numeroase și interesante acțiuni la care își dau concursul atît tinerii profesori membri ai organizației, cît și elevii.

Zilele trecute, la Liceul nr. 6 din Capitală s-a desfășurat un concurs literar-artistic al cărui președinte de onoare a fost profesorul și scriitorul Mihail Cruceanu, cunoscut militant al mișcării muncitorești din țara noastră. La acest concurs, care a întrunit peste 900 de participanți, au fost selecționate cele mai frumoase versuri pe care ucenicii condeinelor le-au închinat tineretului patriei. (I. Vasile).

Elevii Liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie, alături de profesorii din oraș, s-au întîlnit zilele trecute cu Silvia Ilie, secretar al C.C. al U.T.C., și cu Lazăr David, secretar al Comitetului județean de partid în cadrul unei dezbateri cu tema „Rolul intelectualității ca factor activ în educarea tinerii generații”. Întîlnirea s-a încheiat cu un spectacol din folclorul acestor meleaguri prezentat de elevii liceului. (M. Soare).

La Liceul pedagogic „Gheorghe Șincai” din Blaj, s-a desfășurat o sesiune de comunicări științifice cu tema: „Învățătorul, factor hotărîtor în educarea comunistă a tinerii generații”. Au fost prezentate, de către profesori universitari, cercetători în domeniul pedagogiei, profesori ai liceului și elevii o serie de expuneri privind dezvoltarea învățămîntului pedagogic în țara noastră, contribuția tinerilor învățători la instruirea și educarea elevilor etc. (Maria Păstran).

De curînd, un grup de profesori și elevi ai Liceului din Urlați au vizitat pe colegii lor de la Liceul din Mizil. Vizita aceasta a prilejuit organizarea unui concurs „Cine știe câștigă” pe tema: „Activitatea tinerilor uteciști din patria noastră”, a unor întreceri sportive, programe ale brigăzilor artistice, reuniuni. De asemenea, oaspeții au vizitat laboratoarele, cabinetul de științe sociale și au discutat cu elevii și profesorii Liceului din Mizil despre munca și rezultatele pe care le-au obținut la învățătură, și în activitatea obștească. (C. I. Drăneanu).

Comisia metodică a învățătorilor de la Școala generală din Măeruş, județul Brașov a vizitat împreună cu un grup de copii Școala generală din Rotbav, Muzeul arheologic al școlii din Rotbav precum și alte aspecte din viața acestei școli au prilejuit învățătorilor și elevilor din Măeruş observații deosebit de interesante. (Emilia Neamțu).

Directii noi în domeniul modernizării educației muzicale

Educația muzicală contribuie — alături de alte obiecte de învățămînt — la crearea personalității omului de mîine. Reprezentanții națiunilor de pe toate meridianele globului abordează cu multă răspundere rolul muzicii în educarea maselor de copii în spiritul unor înalte dezeritate etice, căutînd în același timp soluții pentru remedierea carențelor manifestate în acest domeniu. Una din cele mai însemnate manifestări din ultima vreme, în acest sens, a fost Conferința Internațională de la Buenos Aires din anul 1971, în cadrul căreia au fost prezentate propuneri și rezultate din experimentarea unor principii, metode și procedee contemporane referitoare la educația muzicală. S-a discutat despre metoda ingenioasă a compozitorului și pedagogului german C. Orff, bazată pe principiul dezvoltării simțului ritmului la copil prin intermediul unor instrumente muzicale de percucie și de suflat, ușor de stăpînit, despre metoda japoneză „Suzuku” care preconizează o educație muzicală axată pe studiul colectiv al viorii, despre metoda chiliană denumită „Tonica-sol-fa”. O bună impresie a produs metoda maghiară elaborată de compozitorul Kodály Zoltán al cărei fundament îl constituie ideea educării muzicale prin cîntecul popular, specific fiecărei națiuni.

La conferință au fost prezentate și alte metode și procedee, au fost emise noi teorii privind educația muzicală. Ca o concluzie a acestor întruniri internaționale se desprinde necesitatea desfășurării unor activități social-organizatorice mai largi, introducerea unor experimente, a unor noi metode și procedee în scopul modernizării educației muzicale.

Din inițiativa Laboratorului psihopedagogic al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, în Capitală se desfășoară o serie de acțiuni și cercetări metodologice îndreptate spre continua perfecționare a predării muzicii. Astfel s-a organizat, în luna decembrie 1971, o înfrînire a cadrelor didactice muzicale din școlile de muzică și de cultură generală, din licee și conservator cu tema „Dezvoltarea și modernizarea

educației muzicale în țara noastră”. Prof. univ. Victor Giuleanu, rectorul Conservatorului a prezentat o documentată expunere asupra lucrărilor conferinței de la Buenos Aires. Relatînd interesul și atenția de care s-a bucurat comunicarea delegației române despre sistemul de organizare a învățămîntului muzical din România, profesorul Giuleanu a subliniat că va trebui să desfășurăm o asemenea activitate social-organizatorică care să ducă la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a educației muzicale a preșcolarilor și a elevilor din școlile de cultură generală. Colectivul laboratorului a elaborat un plan de cercetări și experimentări avînd ca obiectiv principal îmbunătățirea, dezvoltarea și modernizarea procesului de educație muzicală în grădinițele și școlile de cultură generală. Pentru prima etapă a lucrărilor sînt prevăzute sarcini privind studiul, experimentarea și compararea metodelor de predare a muzicii care au circulație internațională cu cele românești. Pe baza cunoștințelor astfel acumulate se va trece la propuneri concrete. Profesorii s-au angajat să studieze individual acele metode pe care înclinațiile personale, cunoașterea limbii și posibilitățile de documentare le fac accesibile. Rezultatele documentării vor fi prezentate în fața cercetătorilor și a profesorilor de muzică sub formă de comunicări.

În acest spirit s-au și ținut în luna februarie două ședințe de comunicații. Cu acest prilej a fost ascultată profesoara Visky Edit, care a prezentat principiile, procedeele muzicale, materialele didactice de specialitate utilizate și ecurile pe plan mondial ale metodelor Orff și Kodály. Cei prezenți au discutat riguros, cu obiectivitate omului de știință, calitățile și carențele lor. S-au reținut cîteva idei valoroase: necesitatea predării sistematice a valorilor folclorice din repertoriul de copii, a cîntecelor patriotice și de muncă, înzestrarea școlilor cu instrumente muzicale ușor de învățat (percucie, fluier, jucării muzicale etc.), dezvoltarea calităților vocale și a capacității de vorbire corectă a copilului

prin studierea atentă a prozodiei limbii materne bazate pe cîntec, organizarea de ansambluri instrumentale și corale etc. În același timp s-au făcut comparații între aceste metode și cele autohtone, exprimînd încredere în capacitatea noastră de a elabora o metodă românească de sinteză în domeniul predării muzicii.

De asemenea, în cursul lunii trecute s-au debătut aspecte ale educației muzicale din unele țări asiatice. Despre problemele educației muzicale din India a vorbit prof. Glancz Erna-Artăneanu. Referatul — bazat pe o lucrare a muzicologului indian dr Narayana Menon — a subliniat faptul că în centrul preocupărilor indiene contemporane stau sarcini legate de păstrarea, valorificarea și dezvoltarea educației muzicale originale bazate pe o experiență multimilenară. Renumita metodă **gurukula** — educație muzicală prin ucenicie la un maestru — are ca scop formarea muzicienilor autohtoni, capabili să valorifice și să dezvolte străvechea artă sincretică hindusă. Prof. Glancz-Artăneanu a prezentat și o metodă japoneză formulată de Mamoru Shimizu la Universitatea Shizuoka în 1970. Presupunînd însușirea de către studenți — viitori educatori — a tehnicilor de minuire a claviaturii orgii electronice și a unei tehnici vocale de cînt, metoda este destinată pregătirii muzicale rapide a învățătorilor.

În concluziile prezentate de prof. univ. Alexandru Trifu s-a subliniat că problemele complexe ale educației muzicale din țările asiatice cu milenare tradiții pedagogice necesită un studiu multilateral și aprofundat. De aceea printre sarcinile viitoare — alături de studierea altor experimente — vor sta în continuare cunoașterea și adîncirea metodelor de educație muzicală practicate în țările continentului asiatic.

Preocupările amintite mai sus se înscriu pe linia unei permanente căutări în domeniul perfecționării și modernizării metodelor de predare a muzicii în care este antrenat un număr mai mare de muzicologi, pedagogi și profesori de muzică.

IOSIF CSIRE

O reconsiderare a „dexterităților”

Dacă în școlile din mediul urban elevii beneficiază de îndrumarea competentă a profesorilor de muzică și desen calificați, în școlile rurale, cu puține excepții, obiectele respective sînt completări de norme didactice, se situează undeva la periferia programei ca discipline nesemnificative în procesul formativ al copiilor. Și de ce să nu recunoaștem că acei ce și completează normele cu astfel de „dexterități”, în cele mai frecvente cazuri, nu au nici noțiuni generale și nici interes să le dobîndească, dată fiind fluctuația disciplinei în completare.

Acestor obiecte de studiu le lipsește uneori chiar și manualele și metodele care să compenseze lipsa specialiștilor. Dacă mai adăugăm o destul de săracă zestre artistică a elevilor absolvenți ai primului ciclu școlar (și aceasta datorită unei anumite atitudini pedagogice, într-o perioadă trecută în școlile pentru învățători, în care activitatea artistică și de educație estetică se rezuma la desene după natură cu cele 6 culori creion, recitarea a cîtorva poezii, organizarea cîtorva coruri etc.), avem o imagine de ansamblu în coordonatele căreia acțiunile ca a învățătorului Ion Mărgescu din Vulturești, sparg opacitatea și șabloanele pentru a deschide largi ferestre către fantezie și gust.

Este necesară o reconsiderare a opticii noastre în legătură cu predarea acestor obiecte, o reconsiderare și reașezare firească a problemelor pe care le implică educația plastică și muzicală a tinerelor generații, a creării unei baze materiale adecvate. În acest sens, inspectoratele școlare trebuie să acorde o mai mare grijă dotării școlilor cu instrumente muzicale, unelte pentru pictură și sculptură, care să faciliteze desfășurarea unor astfel de acțiuni cu masa de elevi începînd din clasele mici.

O muncă de conținut legată de realitățile școlare poate remedia deficiențele actuale; este cazul instituirii unor concursuri periodice pentru cele mai bune lucrări artistice provenind din rîndul elevilor, poate chiar al unui sistem de concursuri dotate cu premii care să ajute la descoperirea și încurajarea talențelor, fără a exclude popularizarea acestora și prin alte mijloace: revistele școlii, radio și televiziune. Considerăm că ar fi binevenită încercarea de a folosi produsele artistice ale micilor creatori în scopuri de reclamă și publicitate (embleme, modele pentru textile, jucării, ambalaje pentru dulciuri, propagandă a regulilor de igienă), asigurîndu-se totodată colaborarea și cointeresarea ministerelor de resort.

Trebuie create posibilități reale de cunoaștere a marilor valori de artă existente în muzeele țării, iar acolo unde este posibil, tinerii artiști să cunoască direct tehnicile de creație ale unor personalități sau școli artistice, viața și opera acestora. De asemenea, omarea coridoarelor, a sălilor de clasă cu reproducerea de bună calitate din marii artiști plastici români și străini, înzestrarea școlilor cu diapozitive și diapozitive ar contribui la dezvoltarea simțului pentru frumos la elevii noștri.

IOAN OPRIȘ

Organizare, calitate, perspectivă

(Urmare din pag. a 3-a)

o clipă că, de această pregătire și informare competentă, depinde, sub multe aspecte, creșterea eficienței predării științelor sociale. Profesorul de științe sociale trebuie să fie gata, în orice moment, să facă față unei întrebări, unei probleme mai mult sau mai puțin dificile, și, în general, să „aibă în sac” cu mult mai mult decît trebuie să scoată din el.

În al doilea rînd, catedrelor de științe sociale li se cere să dezbată, în lumina documentelor și a indicațiilor de partid, **problemele fundamentale cu privire la orientarea politico-ideologică a lecțiilor**. Ministerul Educației și Învățămîntului a stabilit pentru anul școlar 1972 — 1973 tematicile orientative ale programelor de științe sociale. Cu toate că elaborarea lor s-a făcut pe baza unei largi consultări a profesorilor de specialitate, ele rămîn orientative. Profesorul n-ar mai fi un adevărat profesor dacă s-ar conforma strict unor șabloane. Toate temele din tematica orientativă vor fi obligatorii, acesta este și cadrul general care asigură unitatea predării și pregătirii în domeniul respectiv. Dar profesorul poate să aducă modificări lărgind unele teme, restrîngînd altele, ținînd seama de o serie de condiții concrete pe care nimeni nu le poate prevedea și determina „de la centru”. Catedra de științe sociale, trebuie să ajute această orientare, selectarea a ceea ce este necesar și important la nivelul exigențelor actuale. Ea trebuie să analizeze nivelul științific-ideologic al lecțiilor, să atragă atenția asupra proceselor și fenomenelor economice și social-politice noi care merită să fie tratate, să insiste asupra creșterii rolului

educativ al lecțiilor și să arate căile, metodele de a realiza acest deziderat.

Un al treilea grup de atribuții se referă la perfecționarea metodicii predării și folosirii cabinetelor de științe sociale. Trebuie să recunoaștem că despre modernizarea predării se vorbește mult dar practic se face încă puțin. Lecțiile de științe sociale continuă să fie realizate în maniera clasică sînt predominant expositive, se bazează pe stimularea formală a auditorului și nu au o „coloană vertebrală”, un fir conducător bine conturat. Din îngrămădirea unor haotice date, cifre, fapte, idei, teze și citate i se „cere” elevului din bancă să desprindă esențialul și să fie convins de justetea afirmațiilor făcute. Să recunoaștem că, în asemenea cazuri, se cere cam mult!... De aceea catedrele de științe sociale nou constituite trebuie să-i ajute pe profesori nu numai să regîndească conceptele cu care operează disciplina științifică respectivă, pe baza învățăturii marxist-leniniste, dar și să regîndească metoda lecției. Cabinetul de științe sociale nu poate juca rolul de paratrăsnit împotriva minusurilor din concepția profesorului; și într-o sală bine pavoazăată se poate ține o lecție nereușită. Cabinetul este un mijloc, o cale de a ajunge la modernizarea predării și, ca atare, nu trebuie fetișizat. De aceea, preocuparea pentru asigurarea funcționalității depline și efective a cabinetelor de științe sociale ar fi bine să se bucure de asistența colectivului. Aceasta este o problemă importantă și grea pe care n-o poate soluționa un profesor singur. După cum este dificil ca individual să fie rezolvate aspectele legate de procurarea materialului didactic — planșe, diagrame, diapozitive.

În al patrulea rînd, trebuie men-

ționat grupul de atribuții care se referă la **sprînjirea informării politice a elevilor și a organizațiilor U.T.C. din școli în stabilirea tematicilor pentru cercurile de științe sociale ale elevilor**. Așa cum bunii fizicieni, chimiști, matematicieni încep să se formeze încă din licee, viitorii buni specialiști în domeniul științelor sociale se formează tot așa. Catedrele de științe sociale trebuie să-și facă un titlu de onoare din acțiunea de stimulare a preocupărilor tinerelor vîstare pentru științele sociale. În fond, **preocuparea elevilor pentru aprofundarea științelor sociale este în esență preocuparea de a aprofunda politica Partidului Comunist Român**. Or, aceasta este sarcina primordială, de care achitîndu-ne corespunzător, putem spune că am atins unul din țelurile esențiale ale pregătirii politico-ideologice în școlile generale și licee.

Catedrele de științe sociale nou constituite vor permite legături mai trainice cu catedrele de profil din învățămîntul superior, participarea reciprocă la dezbateri științifice și la lucrări de cercetare. Totul depinde de contribuția efectivă a fiecărui profesor, de pasiunea cu care se va devota muncii colective.

Desigur, constituirea catedrelor de științe sociale nu absolvă conducerile școlilor de obligațiile ce le revin pe linia creșterii rolului predării acestei discipline în educația comunistă a tineretului. Catedrele trebuie să ajute conducerile de școli în ceea ce privește orientarea, ținuta științifică și ideologică, dar răspunderea, rămîne conducerii școlii și nimeni nu poate să facă abstracție de acest lucru. Soluția nu este decît una singură: conlucrare și colaborare, activitate colectivă clarvăzătoare spre binele colectiv al școlii, al societății noastre socialiste.

Teoria probabilităților în școala generală

Teoria probabilităților la clasa a VII-a a școlii generale — iată un subiect cu totul neobișnuit. Știm doar cu toții că acest capitol din matematici se predă în ultimul an la liceu. Asta ca să nu mai vorbim de faptul că serii întregi de absolvenți de liceu, într-un trecut nu prea îndepărtat al școlii noastre, nu luau cunoștință de el nici măcar informativ!

Primisem invitație de a asista la lecția recapitulativă de teoria probabilităților la una din clasele a VII-a de la Liceul nr. 32 din București cu puțin scepticism. Lecția se încadra în contextul experimentului inițiat și organizat de un colectiv de cercetători de la Institutul de psihologie alcătuit din: E. Fischbein, Ileana Pampu și Ioan Minzatu. Elevii se aflau la a opta lecție de când li se predau aceste noțiuni, dar ușurința, siguranța și chiar plăcerea cu care rezolvau diferite teme, precizia și rigurozitatea răspunsurilor date la diferitele întrebări puse de prof. Ileana Dărău constituiau proba cea mai convingătoare că aceste noțiuni abstracte au fost deplin înțelese și asimilate, devenind operaționale pentru acești copii de 12—13 ani.

Eveniment; eveniment simplu și compus; eveniment sigur; eveniment posibil; eveniment contrar; probabilitate și frecvență; raportul dintre probabilitate și frecvență; aranjamente cu repetiție și aranjamente fără repetiție; n factorial sînt noțiuni familiare de acum acestor elevi, ea și multora dintre colegii lor de aceeași vîrstă și clasă din multe școli bucureștene, unde se desfășoară experimentul. Dar partea de-a dreptul revelatoare a acestei ore recapulative a constituit-o contribuția personală a elevilor la crearea de probleme și de material didactic; elevii au venit cu diagrame, statistici, pe care le-au interpretat.

Acest experiment — ne-a relatat psihologul E. Fischbein, conducătorul colectivului — a avut la început un caracter de experiment de laborator; nu avea, deci, scopuri didactice. Căutam doar să urmărim formarea (dezvoltarea) gândirii probabiliste la copii. În acest sens, s-a luat un eșantion de copii de 5—6 ani, precum și de 12—13 ani. Cea mai surprinzătoare constatare a fost aceea că în unele situații, în unele experiențe cu caracter întimplător copiii mai mici dau mai puține răspunsuri eronate decât cei mai mari. La copiii mai mici se formează spontan o intuiție a șanseii, a hazardului, pe care școala, din păcate, nu o dezvoltă din pricina modului în care este concepută predarea matematicii (orientată spre formarea unei gândiri univoc deterministe). Totodată, mai trebuie subliniat și un alt fapt, pe care tot acest experiment ni l-a relevat: copilul mai mare tinde să caute explicații raționale chiar și acolo unde nu există, ceea ce îl conduce în anumite situații, din cauza excesului de raționalism, la interpretări eronate. Școala nu contribuie la formarea acestui mod de a gândi statistic, probabilistic, mod care este complementar celui univoc determinist și care are o extindere tot mai mare, cuprinzînd actualmente nu numai domeniul științelor sociale, ci și pe acela al științelor exacte; fizică, chimie, biologie. Pentru școală se pune deci problema de a forma omul de azi și sub această latură a gândirii științifice. anume aceea probabilistică. Concluzia care s-a impus din punct de vedere didactic a fost: dacă am interveni în procesul de predare, prin introducerea unor elemente de statistică și probabilistică în matematică (fiindcă acesta este un domeniu al ei), dar și în alte discipline (fizică, chimie), astfel ca să se formeze gândirea copilului și din acest punct de vedere? În prezent, calculul probabilităților se predă la clasa a XII-a a liceului, așa cum aminteam. Experiența — sublinia psihologul E. Fischbein — a dovedit însă că cel mai grav fapt este acela că la această vîrstă gândirea elevilor este deja formată și asimilarea modului de a gândi probabilistic devine foarte anevoiasă. Cauza constă în aceea că gândirea

este deja cristalizată, procesul de formare al ei fiind încheiat de la 10—17 ani. Așadar, se impune ca predarea acestui capitol din matematici să înceapă mult mai devreme, chiar de la vîrsta preșcolară, în așa fel încît să prindă etapele de formare ale gândirii.

Din punct de vedere teoretic, a continuat interlocutorul nostru, păreau să existe două obstacole, mai bine zis două aspecte, rezultînd din teoria celui mai important specialist contemporan, J. Piaget: în primul rînd, copilul pînă la vîrsta de 12 ani n-ar fi în stare să judece pe proporții, să compare rapoarte. În al doilea rînd, copilul la această vîrstă n-ar putea gândi pe posibilități și n-ar fi în stare să interpreteze toate posibilitățile dintr-o situație dată. Această însușire se dezvoltă numai la nivelul operațiilor formale, deci, după vîrsta de 12—13 ani. Afirmația profesorului J. Piaget se bazează pe o cunoaștere a unei stări de fapt. Colectivul de cercetători de la Institutul de psihologie și-a formulat ipoteza de lucru: dacă s-ar încerca să se formeze aceste calități la o vîrstă mai mică? Experimentul a dovedit că se pot forma asemenea însușiri de la vîrsta de 9—10 ani.

Ciclul de cercetări întreprinse de colectiv a avut la început un caracter teoretic. Rezultatele au fost publicate în reviste de prestigiu de peste hotare: *Enfance* (1967); *Child Development* (1967); *British Journal of Education Psychology* (nr. 40/1970); *Educational Studies and Mathematics* (nr. 1/1970). Rezultatele teoretice ale cercetării au arătat că este posibil și chiar necesar să se introducă în structura manualelor

Cine urmărește cu atenție literatura pedagogică de specialitate din ultimii ani n-a putut să nu observe o intensificare deosebită a eforturilor în direcția clarificării teoretice și experimentării practice a unor forme de învățare formativă. Fie că este vorba de lecția clasică, fie că este vorba de cea denumită modernă, întotdeauna se urmărește și se pretinde că s-a realizat o învățare formatională. Analizele de amănunt ne arată însă că sub acest termen se ascund forme și tendințe foarte diferite.

Pentru pedagog și psiholog formationalul înseamnă capacități (creație, analiză, comparație etc.) și metode de instruire, pentru antropolog și sociolog, adaptare („învățarea învățării”, „capacitatea de acomodare”, „învățarea devenirii” etc.) pentru specialistul într-un anumit domeniu, aeeasi noțiune înseamnă informație semnificativă, adică cu mare grad de generalitate în domeniul respectiv și, deci, cu cele mai mari posibilități formative pentru cel ce le însușește (teoria mulțimilor, algebră și logică matematică la clasele mici etc.). Fierse este însă să ne întrebăm dacă ne putem mulțumi cu analize parțiale, limitate, sau este necesar să încercăm o sinteză a lor din punctul de vedere al științei care este chemată să pună în practică învățarea formativă sub toate aspectele ei importante, adică din punct de vedere pedagogic. În acest caz lucrurile s-ar putea să ne apară în altă lumină. Astfel, creativitatea poate fi o capacitate specifică unui om, dar poate fi considerată în egală măsură și o capacitate de adaptare socială, scopul principal al unei programe, un element dintr-un ansamblu de capacități formate, un model educativ sau pur și simplu o construcție logică sau matematică. Așadar, multiple accepții, unghiuri de analiză contri-

Ciucurencu

Peisaj de iarnă.

și a programelor unele capitole de statistică și probabilități.

Lecțiile practice au început în 1968, cu clasele IV—VII (clase pilot) de la școlile generale nr. 49, 35 și Liceul „E. Rădoviță”. În anul 1968—1970, s-a trecut la o arie mai largă, în prezent în experiment fiind cuprinse 20 de școli și participînd la ea 17 profesori de specialitate. Experimentul a fost aprobat de către ministrul educației și învățămîntului, Mircea Mălița. Acad. Gh. Mihoc a fost de la început interesat de experiment. Colectivul de cercetători al Institutului a primit sprijinul domniei-sale în alcătuirea lecțiilor și citirea lor. De asemenea, colectivul de la Institutul de psihologie s-a bucurat de concursul prof. dr. doc. M. Iosifescu și dr. Gh. Secuiu, de la Institutul de statistică, și Inspectoratului școlar al municipi-

piului București (prof. Mauriciu Bădăra) și, bineînțeles, din partea celor care trebuiau să-l realizeze: profesorii de matematică de la școlile respective. A existat în rîndul acestora și un „pionier”: prof. Vera Viassie, de la Școala generală nr. 49, care a ținut primele lecții practice de teoria probabilităților, și care actualmente lucrează cu 6 clase paralele: trei clase a VI-a și trei clase a VII-a.

Un experiment similar are loc la Budapesta, sub conducerea tov. prof. Tamas Varga. De asemenea, în U.R.S.S. Sub egida lui School Mathematics Study Group, două universități americane: Yale University și Stanford University întreprind asemenea cercetări. Sîntem, deci, printre pionierii experimentării introducerii teoriei probabilităților la clasele școlii generale.

NICOLAE SORIN

Învățarea formativă

buind la conturarea unui peisaj semantic bogat, dar relativ unitar. Pedagogia este chemată să clarifice toate aceste aspecte și să le asigure realizarea în diferite etape ale școlarizării copiilor. Cum și prin ce metode? În principiu, prin toate cîte se cunosc, dar neapărat și prin învățarea creatoare, simbolică, comparație etc., în funcție de scopurile formative propuse. Altfel este absurd să ne imaginăm că vom ajunge la acest rezultat formativ. Capacitățile intelectuale sînt și atitudini, iar formarea acestora nu e posibilă decît dacă copilul învață aceste atitudini în chip special. Și la fel stau lucrurile cu toate capacitățile.

Se deschide astfel o nouă pagină în pedagogia învățării. Alături de metodele clasice au apărut deja unele noi, dar procesul continuă. Fiecare capacitate ce se însușește poate fi privită din punctul de vedere al unor discipline diferite, dar pentru pedagog apare cu necesitate și ca metodă de învățare. Creația, comparația, simbolizarea etc. reprezintă elementele esențiale ale unei concepții formative, dar ele sînt în același timp sarcini exterioare copilului, ce urmează să fie însușite prin metode care să asigure atitudinii creatoare, capacitățile de a compara, viziune simbolică etc., adică printr-o predare creatoare, simbolică etc. Raportul dintre conținut și metodă suferă deci unele modificări. Conținutul se prefigurează în metode formative și este azi limpede că o astfel de poziție va avea consecințe importante atît pentru evoluția învățării formative, cît și pentru unele concepte pedagogice actuale.

Învățarea formativă ridică însă și alte probleme spinuoase. În primul rînd, pe aceea a relației dintre învă-

țare și formare. În concepția actuală, o capacitate, atitudine, interes etc. nu se învață, ci se formează. Se învață istorie sau aritmetică, dar se formează gândirea istorică sau matematică. Se învață unele comportamente, dar se formează sau se educă voința, sentimentele și personalitatea. Între învățare și formare s-au construit treptat bariere semantice importante, consfintite și prin unele de fapt. Învățarea, instruirea, însușirea etc. constituie preocuparea didacticii, în timp ce formarea, educarea, dezvoltarea constituie preocupări ale teoriei educației.

Situația aceasta poate fi justificată istoric, într-o anumită măsură chiar și obiectual, ontologic. Învățarea formativă, însă, preocupată de a depăși înțelegerea însușirii ca un act de întipărire, se opune în chip firesc actualii împărțiri a pedagogiei. În adevăr, o învățare care urmărește formarea de capacități, interese, atitudini etc. se lasă greu împărțită între didactică și teoria educației.

Așadar încă o graniță tinde să dispară. Dar ce se va întimpla pe urmă? Didactica se va contopi cu teoria educației (formînd un capitol al ei) sau lucrurile se vor petrece invers? Prilej de discuții pasionante și de confruntări teoretice spectaculoase. Dar de data aceasta noul s-ar putea să acționeze „pașnic”, subminînd zi de zi, încet și sigur, ceea ce nu mai corespunde unei noi etape de dezvoltare în știința educației. În orice caz, pentru noi, mult mai utile și mai reale, chiar dacă mai puțin pasionante, sînt problemele practice. Ca, de pildă, dozajul și ponderea în învățarea formativă, analizele cercetărilor practice întreprinse.

ADRIANA PREDESCU

Două manuale necesare

La clasa I, în programa din 1969, sînt prevăzute și obiectele: „Dezvoltarea vorbirii” — o oră pe săptămîină — și „Cunoașterea mediului inconjurător” — tot o oră pe săptămîină.

Găsește că nu e nevoie să mai precizez importanța acestor obiecte în activitatea școlară a elevilor de clasa I, ele fiind discipline de prim rang și avînd influență asupra lor și în clasele următoare.

Conținutul acestor obiecte lăsate la liberă alegere, interpretarea, exemplificarea, concretizarea, ilustrarea, dozarea, respectarea unei ordini, înțelegerea cauzalității și interdependenței dintre fenomene și acțiuni, toate acestea au drept urmare — paradoxal — un randament (atît calitativ, cît și cantitativ) mai mic, mult mai mic decît cel scontat prin programă.

După părerea mea, părere formată în urma celor constatate chiar în activitatea didactică pe viu, într-un timp lung, este necesară, chiar foarte necesară, elaborarea unui manual pentru fiecare din aceste discipline, alcătuit în întregime numai din ilustrații care să redea în mod colorat conținutul programei, ilustrații care, comentate în clasă să ducă la explicarea și înțelegerea diferitelor fenomene prezentate. Manualele vor contribui în acest fel la dezvoltarea multilaterală a copiilor și totodată vor fi un material didactic foarte binevenit, foarte instructiv, pus pe banca și în ghiozdanul fiecărui elev, acoperindu-se astfel o cerință de bază ca la elevii cei mici (de 6 ani) în special, învățămîntul să fie cît mai concret, mai intuitiv.

GHEORGHE ROMAN

Un dicționar școlar

Lipsește încă un instrument de lucru indispensabil oricărui elev, vizitor om al muncii — dicționarul — pe care să-l aibă oricînd, la îndemînă, spre care să se îndrepte cu încredere ca spre un alt magister.

Mi s-ar putea replica: elevii au dicționare. Da, au! Dar cîți? Au, în cele mai frecvente cazuri, cei din mediul urban — și nici aceștia în totalitate. Și apoi ele nu sînt suficiente, intrucît nu pot fi editate în fiecare an. Dar elevii din mediul rural?

De aceea, pledăm pentru următoarea soluție, care — chiar dacă ar pune problema unor sacrificii materiale — n-ar fi decît în favoarea formării copiilor: să se editeze dicționare școlare.

Credem că ar fi un adevărat act de cultură pe plan național, deoarece am avea certitudinea că-n acest fel în fiecare casă ar pătrunde acest depozitar de cultură.

Fiind conceput ca instrument de lucru, ar trebui să cuprindă nu neologismele de strictă specialitate, ci cele cu caracter general. Bineînțeles, ar fi inserate și sinonimele, și antonimele. În acest fel, s-ar evita supraîncărcarea lui cu cuvinte de o circulație restrînsă, ca și cu acelea cunoscute tuturor.

Posibilități de elaborare ar fi suficiente. Redactarea lor ar putea cădea și în sarcina unor cadre didactice din învățămîntul de cultură generală, ca fiind cele care cunosc cel mai bine elevii.

I. CODĂU

Biblioteca pentru părinți

La Plenara din 3—5 noiembrie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat cu deosebită claritate rolul școlii și al familiei în pregătirea și formarea multilaterală a viitorului cetățean, constructor al societății socialiste. În această lumină, școala noastră nouă ar putea

sluji și pe adult, în dubla lui ipostază, de părinte și educator, prin crearea, în actualele biblioteci școlare pentru copii și tineret, a unei secții pedagogice andragogice bine documentate, orientate la cerințele stringente al educației comuniste multilaterale.

În legătură cu aceasta, cred că ar fi bine ca în locul lectoratelor cu părinții, care se confundă deseori cu ședințele lunare cu părinții, să ia ființă pe lângă biblioteca școlii, cercurile cultural-educative ale părinților, cu profilul pedandragogic, conduse de cadre didactice care au pasiune și pricepere în munca cu părinții, în munca cu cartea și în activitatea cultural-educativă. Această impune, bineînțeles, inspectoratelor școlare discernămînt în alegerea bibliotecarilor școlari, o permanentă și competentă îndrumare și control al activității acestora, orientînd în același scop și activitatea casei corpului didactic.

M. CHIVU

Avem nevoie de antologii!

Da, ne trebuie culegeri bine făcute de texte literare și, de ce n-am generaliza, chiar de extrase din lucrări în afara literaturii (știință, artă, tehnică, sport etc.). Formulînd acest deziderat, vorbesc atît ca cetățean, cît și ca profesor.

Pentru cei care se formează sau își completează pregătirea în afara învățămîntului propriu-zis, principala piedică o constituie factorul timp. Alegerea unei cărți, procurarea ei și, mai ales, parcurgerea unor lucrări de dimensiuni mari sînt impedimente adesea hotărîtoare. Atunci?

Ce e mai bine? Să renunți, rezumîndu-te la ziarul de seară, sau să te mulțumești cu o lectură „pe scurt“?

Știi obiectele: „denaturarea opereci“, „Tolstoi în pilule“, „impietate față de autor“, „semidoctism“.

Să zicem că e așa. Dar, dacă este de ales, și în condițiile vieții de astăzi, la noi și peste tot trebuie să alegem, dacă este de ales, prefer să citesc parțial marile opere cu speranța că cel puțin pe unele le voi relua în lectură integrală. Rezultă de aici nu numai nevoia unor antologii pentru public, dar și marea răspundere a celor care le vor alcătui, concepîndu-le ca operă majoră de culturalizare și nu ca succes de librărie. Pentru marea public cred că cea mai reușită formulă ar fi o colecție ieftină de texte alese, mai ușor de mînuit și mai la îndemînă fiecărui.

În lumea școlară, nevoia antologiilor

lor este și mai stringentă. Elevii cîtesc mult, dar sînt apăsați de prea multe cerințe și derutați într-un hățiș de obligații (mă refer acum, mai ales, la elevii de liceu).

Opera studiată la curs în ipoteza (rămăsă adesea un deziderat) că e citită integral nu poate sta cum ar trebui pe banca fiecărui elev nici măcar atîta timp cît durează studiul ei. De reluări, comparații sau recapitulări, nici vorbă. Unii, cîțiva o au; alții caută cele câteva fragmente în manual; cei mai mulți înregistreză vorbele profesorului. Există — am văzut chiar eu — un fel de rezumate care circulă bătute la mașină pentru uzul elevilor, fără frecvență, dar despre acestea e mai bine să nu mai vorbim.

O antologie școlară adevărată ar pune la îndemînă tuturor elevilor același text, al cărui studiu concret și aprofundat ar deveni posibil, pînă la subtilele particularități de stil.

Am observat (recentul concurs de literatură o confirmă din nou) că atunci cînd elevul trebuie să lucreze personal, mai ales în clasă, referințele la text sînt rare și nesemnificative. Cu manualul în mînă n-are voie să răspundă, cartea integrală n-o poate purta fiecare cu el, iar din memorie se poate cita pe ici, pe colo. Și atunci știm ce se întîmplă: generalități, afirmații gratuite, minimalizarea aspectului artistic. A învățat citeva versuri: „Să nu dea Dumnezeu cel sfînt...“, „Tu ești Mircea? — Da-măpărate!“, „Plec-am nouă din Vaslui“ sau începutul lui „Zăreanță cel cu ochii de faianță“ și cu acestea vrea să ilustreze opera poetică a unor mari creatori. De proză ce să mai spunem. „De ce nu învăța elevii de liceu versuri? Noi, la vîrsta lor, știm pe dinafară...“ Bine, să învețe, dar cînd? Și ce facem cu operele care nu sînt în versuri? Eu, profesor de specialitate, stau cu cinci cărți pe catedră, avînd pasajele alese și însemnate cu grijă ca să ilustrez o idee. În schimb, elevului i se cere s-o facă din memorie. E clar că fără text el poate cel mult „să spună lecția“. Dar dacă i-am da voie și i-am indica să se pregătească și să răspundă cu textul în față? Ar fi desigur mai ușor, dar mai aproape de ceea ce înțelegem noi prin literatură.

Aceasta devine cu puțință numai atunci cînd fiecare elev va avea și va fi citit măcar fragmentul indicat, deci numai atunci cînd vor exista antologii. Cîndva au fost și ne-au ajutat mult. Am în față „Antologia literaturii române contemporane“ publicată de Vladimir Streinu în 1944. N-are caracter școlar, dar m-a scos adesea din impas. Conține citeva date biografice, bibliografia și fragmente fără comentariu din cei mai reprezentativi scriitori. Așa ceva ne trebuie.

NICOLAE SAFTU

Elevii ai Liceului „23 August“ din București verifică în mod practic, în laborator, cunoștințele dobîndite.

● Un număr impresionant de manifestări cu caracter cultural este prilejuit — în această perioadă — de Semicentenarul U.T.C. Astfel, în această săptămîină la Liceul „Dr. Petru Groza“, cu ocazia sesiunii științifice a elevilor, s-a inaugurat Societatea științifică literar-artistă a elevilor din această școală.

● La Clubul prietenilor muzicii ansamblul Gaudemus, alcătuit din studenți ai Conservatorului bucureștean, dirijor Gh. Oprea, ne-a oferit o seară de muzică corală românească.

● Sub președinția de onoare a scriitoarei Lucia Demetrius, luni, 6 martie, s-a constituit Clubul tinerilor tinere. Programul — gîndi divers, în funcție de sectoarele de activitate a participantelor (muncitoare, funcționare, studente, eleve) se va desfășura în cercuri de creație și lectură, în cadrul unor colocvii pe seama spectacolelor (teatrul, film, concerte), sau determinate de problematica bogată a adolescenței.

● O mie de tineri din Capitală vor participa la sfîrșitul acestei săptămîini la o excursie cu un itinerar care amintește despre activitatea U.T.C.-ului din ilegalitate. Punctul final Doftana. După vizitarea muzeului, participanții vor asista la spectacolul de muzică și lumină „Mărturiile Doftanei“.

● Miercuri seară, în sala mică a Palatului, Ziua internațională a femeii a fost celebrată printr-un concert interpretat în majoritate de reprezentantele genului. Programul a fost, de asemenea, alcătuit din lucrări ale compozitorilor noștri contemporani. Prezența celor trei instrumentiști bărbați (A. O. Popa — clarinet, O. Savițchi — vioară și cîntărețul Dan Mușatescu) la această seară cu specific feminin, a subliniat caracterul omagial al concertului.

● Studioul Radioteleviziunii a găzduit joi seară un Festival Dosthoven. Sub bagheta dirijorului Ionil Conta am auzit Marea fugă, cantatele „Liniștea mării“ și „Călătoria fericită“, „Inaugurarea casei“ și „Concertul pentru vioară și orchestră“ (solist Ion Voicu).

● Telecinemateca pentru copii! O inițiativă primitivă cu satisfacție nu numai de către micii telespectatori, ci și de către părinții acestora. Muzicalul din 7 martie „Jack și fasolea fermecată“, în regia și cu interpretarea inspirată a celebrului Gene Kelly și a partenerului său în vîrstă de 7 ani Bobby Riha ne-a desfatat, după cum ne așteptam.

● Cu ocazia turneului întreprins de Teatrul Național din Craiova în Capitală, luni și marți seara publicul bucureștean a avut ocazia să urmărească jocul de bun gust al colectivului de actori craioveni în piesele „Arca bunei speranțe“ de I. D. Sirbu și „Piine amară“ de Claude Spaak.

● O nouă premieră cinematografică românească, o dramatică poveste de dragoste în decorul pitoresc și straniu al Deltei Dunării: „Pădurea pierdută“. Scenariul — Mihnea Gheorghiu. Regia — Andrei Blăniș. Imaginea — Nicu Stan. Muzica — Radu Șerban.

● „Puterea și Adevărul“ filmul prozatorului Titus Popovici și al regizorului Manole Marcus, se bucură de o sinceră participare a unui numeros și impresionant public spectator. Comentariul sobru al dramei unui activist care încearcă un nefericit proces de deumanizare, confruntarea tensionată dintre Adevăr și Putere conferă filmului calitățile remarcabile obiectiv de presa noastră.

VALERIA BACIU

A apărut broșura „Admiterea în învățămîntul superior“, editată de revista „Forum“. Lucrarea prezintă rețeaua institutelor de învățămînt superior, condițiile de admitere în facultăți — în anul universitar 1972—1973 — obiectele de studiu la care vor fi examinați candidații, programele disciplinelor respective etc.

Broșura se găsește la centrale de difuzarea presei, la debitele O.C.I., iar în mediul rural, la magazinele sătești.

Preocupări privind documentarea de specialitate

Propunându-și să continue pe un plan superior tradiții valoroase ale cadrelor noastre didactice, casele corpului didactic au devenit o realitate în fiecare județ al patriei noastre. Așa cum bine s-a subliniat în cadrul consfătuirii directorilor caselor corpului didactic de la Iași, aceste instituții au acumulat oarecare experiență, având în vedere și modalitățile diferite de funcționare și chiar de organizare a lor. S-a conturat, de asemenea, necesitatea întăririi unor domenii ale activității casei corpului didactic, dintre care cel mai esențial este asigurarea documentării și orientării studiului individual al cadrelor didactice în specialitate, pentru continua lor perfecționare profesională și pregătire politico-ideologică.

Acțiunile întreprinse de noi în acest an școlar, în strinsă colaborare cu Inspectoratul școlar din municipiul Sibiu și cu sindicatele din învățământ, au ca principal scop stimularea muncii de perfecționare și cercetare pedagogică a fenomenului educațional și metodologic de specialitate. În spiritul acestei idei este orientată activitatea cercurilor pedagogice, precum și a celorlalte forme ale muncii metodice colective. Aceste acțiuni și preocupări ale cadrelor didactice urmează să fie sprijinite de centrul și biblioteca de documentare a casei corpului didactic.

În organizarea acestui centru am ținut seama de cunoașterea unor norme științifice pe care ni le-a oferit biblioteconomia, de experiența unor bibliotecari specializați prin studiu și practică, precum și de experiența altor instituții similare ca preocupări: biblioteca municipală „ASTRA”, biblioteca Facultății de istorie și filologie și bibliotecile liceelor de cultură generală. Pentru a

avea o bibliotecă cu o funcționalitate corespunzătoare am aplicat fondului de cărți și de periodice, preluat de la fostul cabinet pedagogic al orașului Sibiu și de la Comitetul sindicatului din învățământ, sistemul de organizare cerut de clasificarea zecimală, întocmind în paralel fișierul sistematic pe autori.

În perspectivă, cabinetul de documentare politico-ideologică și de specialitate, va elabora, cu sprijinul activ al filialelor societăților științifice și al celorlalți colaboratori, tematici orientative de studiu și fișe analitice necesare constituirii bibliografiilor. Credem că astfel vom putea răspunde operativ solicitărilor adresate nouă de către cadrele didactice.

Considerăm că ar fi necesară organizarea unui curs central de specializare, atât a bibliotecarilor cit și a documentariștilor.

Vom prelua experiența pozitivă acumulată de unele case ale corpului didactic din țară privind acțiunea de publicare a unor materiale de înaltă ținută științifică, în reviste centrale, în volume sau colecții cuprinzând materiale de cercetare pedagogică și metodologică de specialitate.

Aș propune patronarea spirituală a caselor corpului didactic de către instituțiile centrale specializate ale Ministerului Educației și Învățământului cum sînt: Institutul de cercetări pedagogice, Institutul central de perfecționare a cadrelor didactice, Biblioteca centrală pedagogică, pentru ca într-adevăr casa corpului didactic să devină o puternică instituție cu caracter științific și metodologic la nivelul fiecărui județ.

DUMITRU GINDILA

Matisse

Armonie roșie

Comentarii

„Colaborare”

Femeia venise cîțiva zeci de kilometri dintr-o comună de la marginea județului. Cum a ajuns în oraș, primul drum l-a făcut la liceu. Voia să stea de vorbă cu dirigintele fetei sale, elevă în clasă a XI-a de liceu.

De la un timp fata o cam neliniștea. Nu era vorba de învățatură. Avea note bune, învăța mult, era singuricioasă. I se pare însă că de cîțiva timp a slăbit, este mai obosită, mai tristă, nu o interesează parcă ce se petrece în jurul ei.

Sala de clasă era plină de părinți. Ei înconjuraseră pe diriginte și îl asaltau cu întrebări. Acesta, cu catalogul în față, răspundea scurt, ușor plietisit, distrat. A ajuns rîndul femeii. S-a apropiat timidă, nu știa cum să înceapă.

— D-ta? O întrebă el.

— Eu, să vedeți, vreau să mă sfătuesc cu dv. Fata mea...

— Cum o cheamă?

— Păi fata dumitale are note bune, sare dirigintele cînd află numele elevei sale. Numai 9 și 10.

— Notele le știu. Altfceva mă ne-

liniștește, încercă femeia să lege din nou discuția.

— Păi dacă știi notele, ce mai vrei.

— Aș vrea să mă sfătuesc cu dumneavoastră.

— N-am timp acum de discuții. Dacă te interesează notele bine, dacă nu...

— Tovarășe diriginte sînt probleme serioase, de viață.

— Hai, lasă problemele. uite cîți părinți mă așteaptă.

Sperase să o ajute dirigintele, să colaboreze împreună. Se pare însă că în „probleme de viață” dirigintele nu se amestecă. Dacă-i așa, foarte rău.

V. M.

O metodă „pedagogică”

Aflăm că dirigintele unei clase a VIII-a de la o școală din Capitală a găsit o ingenioasă metodă de organizare a colectivului de elevi: a dispus băncile pe trei rînduri și a împărțit elevii în trei categorii: foarte buni, buni și slabi. Urmarea: problemele două rînduri și cu deosebire cel cu elevi foarte buni s-au alcătuit într-o „elită” care nu se coboară spre rîndul celor slabi, nici spre a-i ajuta la învățatură, nici spre a-și petrece recreațiile. Ultimul rînd „paria clasei” este izolat, apostrofat, admonestat, muștruluit de profesor.

Ce vreți, este rîndul leșilor, al răilor. Din cînd în cînd, ingeniosul diriginte se mai răstește și la cîte un elev din rîndurile „elitei” și cu „dacă nu înveți (sau dacă nu ești disciplinat) te trec la cei slabi”.

Ne întrebăm, de ce dirigintele respectiv, fiind și profesor de matematică, n-a folosit, sau n-a încercat și alte soluții sau modele matematice pentru ridicarea nivelului la învățatură a elevilor și pentru consolidarea clasei sale?

M. V.

Pe cine angajăm într-un post-cheie?

Relatam recent despre sentința judecătorească pronunțată în procesul fostei secretare Marta Niță de la una din școlile brăilene. Acum ni se aduce la cunoștință un nou act de infracțiune, al altei secretare de școală: Georgeta Rusu de la Liceul economic Focșani. Capete de acuza-re: trafic de influență și luare de mită. Condamnarea: un an de zile închisoare.

Intrucît postul de secretar școlar este un post-cheie în orice unitate de învățământ, atragem atenția direcțiilor școlilor și celorlalte organe de resort să supravegheze mai îndeaproape modul în care oamenii ce dețin aceste funcții își fac datoria. S-ar evita, desigur, abateri ca acele semnalate mai sus, ori poate mai grave, iar noi am fi scutiți să le mai dezvoltăm în paginile revistei.

E. D.

Direcția școlii — o simplă sinecură?

Oricît ar părea de incredibil, dar și în învățământ — în acest domeniu unde răspunderile și conștiințozitatea ar trebui să fie maxime pentru că se lucrează cu însuși sufletul delicat al copilului — pot exista cazuri flagrante de... afacerism. Nu, nu ne vom referi la procedeele arhicunoscute de dobîndire a unor cîștiguri ilicite, cînd cadre didactice apreciate profită de naivitatea unor părinți care vor cu orice preț să-și vadă odrasla promovată sau intrată la o școală anume. Ne vom referi, în cele ce urmează, la un afacerism mult mai deghizat: acela de a vedea în postul pe care îl ocupi la catedră o simplă sinecură; cu alte cuvinte, de a lua banii statului de pomână, complăcîndu-te în acel „dolce far niente” invidiat, dar și repudiat încă din antichitate. Situația devine și mai alarmantă, și repercută uni mult mai „ngrijorătoare, îndeosebi cînd oamenii de asemenea condiție ajung să se cature, prin cine știe ce minune, în posturi de conducere.

De curînd, Comitetul municipal de partid Focșani și Inspectoratul școlar al județului Vrancea, analizînd amănunțit starea de lucruri existentă la Școala generală cu

copii deficienți din Focșani, au luat măsuri categorice: înfirmarea întregului birou al organizației de partid din școală și alegerea altuia, și destituirea din funcție a celor doi directori. De ce a fost nevoie de o intervenție atât de hotărîtă?

„În școala aceasta — ne spune inspectorul școlar șef al municipiului Focșani — se instaurase și era cultivată o atmosferă de lincezeală. Nu se lucra cu elevii mai nimic. Se profita din plin de faptul că școala respectivă avea un anume specific (școală cu copii deficienți mintali — n. n.), unde nimeni nu e intrigat dacă nu se obțin rezultate prea spectaculoase. Lincezeala se manifesta însă, numai în munca de la catedră. Căci în rest, atmosfera era foarte, vi-vace: birfe, scandaluri, intrigi de tot felul. Cadrele didactice de aici trebuiau, evident, să-și consume cumva energia și nervii!”

Această atmosferă era întretinută în primul rînd de directorul școlii (prof. M. S.) și de directorul adjunct (inv. D. N.), secondați îndeaproape de secretara organizației de partid (inv. E. C.).

Mai aflăm că în școală

domnea bunul-plac, instaurat la loc de cîinste de trinitatea amintită. Fosta directoră, de pildă, a lucrat numai anul trecut ca ghid O.N.T. 26 de zile, timp în care era „prezentă” și la școală. Cînd cineva dintre „subalterni” avea „curajul” să arate că lucrurile în școală nu merg pe fîgașul bun, prin diverse mijloace era adus la realitate și constrins la tăcere. Procedeele trinității, zice-se, seamănau mult cu cele... mafiote: intimidare, măsuri administrative etc.

Acum lucrurile s-au clarificat. Conducerea școlii a fost înlocuită, s-au aplicat sancțiunile de rigoare pe linie profesională și de partid etc. O nedumerire stăruie însă deasupra acestei triste povești: cum a fost posibil ca în centrul unui municipiu să se petreacă asemenea lucruri și încă pe o perioadă atât de lungă?! Directorul adjunct, bunăoară, a stat în funcție... 15 ani, iar directoarea (care ar fi continuat „tradiția” înaintașului), nu mai puțin de 3 ani! Oare în tot acest răstimp să nu fi „transpirat” chiar nimic dincolo de zidurile școlii?!

D. RACHICI

Coordonate ale școlii algeriene

Scăldată la nord de apele Mediteranei, Algeria dispune de un relief foarte variat, ce se aplatizează în sud în oceanul de nisip al Saharei. Ea desfășoară un adevărat caleidoscop peisagistic — pe suprafața sa totală de 2 381 741 kilometri pătrați: covoarele ogoarelor, plantațiile de portocali și smochini alternează cu renumitele podgorii de pe coastele de nord-vest ale munților Atlas.

Tinărul stat african dispune de o zestre naturală neobișnuită: resurse de petrol (evaluate la circa 5 miliarde de tone), gaze naturale (circa 400 miliarde metri cubi), minereu de fier, plumb și zinc, fosfați și cărbune etc. alături de excelente condiții pentru turism oferite de litoralul Mediteranei și de munți. Exploatarea acestor bogății conferă independenței și suveranității Algeriei un temel material durabil și real. Se prevede — conform planului de patru ani (1970—1973) — creșterea considerabilă a industriei prelucrătoare, a construcțiilor și lucrărilor publice, a industrializării hidrocarburilor etc.

În unele din comentariile consacrate acestor progrese și perspective economice ale Algeriei se pune întrebarea dacă ea va avea oamenii și fondurile necesare sarcinilor pe care și le propune. Este însă neîndoios că poporul, care a găsit resursele pentru a organiza un curs normal al vieții după cucerirea, cu sacrificii enorme, a independenței, va face față cu succes cerințelor materiale și de cadre pentru realizarea obiectivelor propuse.

Evident, un cuvânt greu de spus în dezvoltarea materială și spirituale a țării îl are învățământul. Dezvoltarea lui pe toate treptele, pregătirea cadrelor necesare economiei naționale au stat mereu în atenția autorităților statului. De altfel, unul din primele acte adoptate după proclamarea independenței naționale, la 5 iulie 1962, a fost reforma învățământului. Planul de școlarizare și de pregătire a cadrelor în Algeria este pe măsura curajoasei politici de dezvoltare multilaterală a țării. Fonduri însemnate sunt alocate bunei lui desfășurări. Ele cresc de la an la an. De exemplu, numai în 1970 s-au cheltuit pentru obiective de învățământ 132 milioane dinari, față de 32 milioane, în anul precedent. În anul școlar trecut cheltuielile pentru învățământ au reprezentat un sfert din buget, efort material considerabil dacă avem în vedere că aceste chel-

SUDAN:

Studentă
la o școală
tehnică din
Khartoum

tuieli se efectuează în cadrul unei politici de investiții în economie de amploarea amintită.

Cum e și firesc, primele măsuri care s-au luat în domeniul ridicării nivelului cultural al populației s-au îndreptat spre înlăturarea analfabetismului și a resurselor lui. Au fost antrenate în această acțiune nu numai școlile, ci și întreprinderile, urmărindu-se alfabetizarea — numai în prima fază a acțiunii — a peste un milion de adulți. Totodată, s-a trecut la generalizarea învățământului primar, școlarizarea tuturor copiilor, de la vîrsta de 6 ani, fiind îndeaproape urmărită.

Demne de menționat sînt și eforturile pentru îmbunătățirea bazei materiale a școlii prin construcția de localuri, de săli de clasă, dotarea școlilor cu materialul didactic necesar bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ. Ca urmare, numai în anul trecut au intrat în circuitul învățământului 4570 noi săli de clasă, cu peste 500 mai mult decît era prevăzut în planul anual.

Ritmul alert al construcțiilor școlare, ca și măsurile luate pentru cuprinderea unui număr tot mai mare de copii în sistemul învățământului au avut urmări considerabile. În actualul an școlar, în Algeria, învață peste 2 500 000 de copii, față de cîteva zeci de mii cîți învațau carte numai cu cîteva ani în urmă. Desigur, cea mai mare parte din ei urmează cursurile primare.

Învățământul secundar a cunoscut și el creșteri de la an la an. Bunăoară, de la 183 000 de elevi cîți erau cuprinși în această formă de învățământ în 1970, s-a ajuns, în 1971, la 225 000.

Cît privește învățământul superi-

or, se vorbește despre o adevărată explozie universitară algeriană, căci de la 350 de studenți cîți existau în țară la data declanșării luptei pentru independență, s-a ajuns în prezent la 14 000 de studenți care învață în trei universități. În ultimii doi ani în Algeria au fost înființate și numeroase institute și școli tehnice, care, împreună cu cele universitare, pregătesc cadrele necesare unei economii naționale în plină dezvoltare. Totodată s-au luat măsuri pentru a se acoperi lipsa foarte mare de cadre didactice ce se simțea cu ani în urmă. Numai în anul 1971, numărul cadrelor didactice pentru învățământul mediu a crescut cu 4 000, iar pentru cel superior cu 1 200.

Ca vast domeniu al culturii naționale, merită să servească întregul proces al dezvoltării social-economice a țării, învățământul este tot mai puternic legat de cerințele și nevoile statului. Veriga principală în acest sens o constituie învățarea limbii arabe — limba națională — pentru ca, treptat, procesul instructiv-educativ să poată avea loc în această limbă. De altfel, în întreaga țară, învățarea pe baze științifice a limbii naționale este o problemă la ordinea zilei. Nu numai școala, dar și televiziunea și alți factori de răspîndire a culturii au în acest sens o contribuție serioasă. Prin generalizarea limbii arabe, Algeria dorește să-și recupereze întregul patrimoniu cultural și educativ, să-și afirme întreaga sa personalitate, putînd să-și aducă mai bine contribuția la progresul social, științific, tehnic și cultural mondial.

I. DRĂGUȘANU

Telex

Universitatea Lovanium din Kinshasa reprezintă un adevărat nucleu de formare a cadrelor în Republica Zair. Cele opt facultăți ale ei sînt frecventate de circa 2 000 de studenți, dintre care 250 din alte țări africane.

Pe lângă universitate își desfășoară activitatea și o serie de centre de studii și documentare printre care și „Trico”, unicul centru nuclear din Africa neagră. Aici se află și unul din primele reactoare atomice în funcțiune de pe continentul african.

În 1965, la Lusaka, și-a deschis porțile prima universitate din Republica Zambia. Principalul ei scop este asigurarea unor promoții de specialiști pentru ramurile de bază ale economiei țării: mineritul și agricultura. Universitatea primește circa 300 de

studenți în fiecare an. Aceștia învață în facultățile de științe naturale, umanistice, de pedagogie, de agronomie și de drept, în cele de medicină și politehnică. Înainte de 24 octombrie 1964, data proclamării independenței naționale, în această țară africană existau doar 103 absolvenți ai unor școli superioare din străinătate. Și toate acestea la o populație de 3,6 milioane de locuitori.

În Republica Populară Congo s-au depus eforturi însemnate pentru înlăturarea neștiinței de carte. Semnificativ este faptul că, numai în cîteva ani, în această țară cifra de alfabetizare a atins 80% din populație, procent cu totul neobișnuit în această zonă a Africii.

În Republica Arabă Egipt se acordă o mare atenție lichidării neștiinței de carte. În acest scop a fost întocmit și un plan care prevede ca numărul celor ce vor fi cuprinși la cursurile de alfabetizare să fie de circa 13 milioane.

Pe colina Observation Hill, din Dar es Salaam, capitala Republicii Unite Tanzania, se ridică impunătoare siluetele complexului arhitectonic al noii universități tanzaniene. În cadrul universității, care a fost inaugurată la 30 iunie 1970, fiind una din cele mai mari universități din Africa, sînt pregătite cadrele de specialitate necesare dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale.

Elevii unei școli elementare din Tanzania

Două ipostaze

...„O mare de nisip ne separă / Și ne unește totodată”, scria senegalezul Jean Briere într-un lung poem dedicat Festivalului cultural panafrikan, ținut la Alger în 1969 — cînd, timp de zece zile, 8 000 de invitați au asistat, alături de popoarele lumii întregi, la ceea ce, pe bună dreptate, după părerea mea, se putea numi sărbătorirea regăsirii de sine a Africii. Pentru că, așa cum tot Briere spunea, „Africa n-a dormit niciodată”, ci... „a rămas dirză și trează chiar și în timpul dansurilor sacre”...

Alger, iulie 1969 înseamnă, în adevăratul sens al cuvîntului, poînța de a promova conceptul de africanitate, de pregătire și creștere a cadrelor în acest spirit. Un „Manifest cultural” publicat cu ocazia prilej degaja cu claritate liniile directoare ale unei asemenea întreprinderi: „Este necesar să ne întoarcem la sursele valorilor noastre nu pentru a ne închide, ci pentru a opera un inventar critic în vederea eliminării elementelor devenite caduce și aberante, introduse de colonialism și de a reține din acest inventar elementele valabile încă, de a le actualiza și îmbunătăți”.

Înainte de toate Festivalul de la Alger era o sărbătoare a străzii, a dansului, a cîntecului... Dar dincolo de dansurile tradiționale și de cîntecele interpretate de inegalabila Miriam Makaba, la Alger a avut loc un bogat colocviu pe tema formării cadrelor — în agricultură, industrie și, evident, cultură. Era astfel readusă în discuție problema stringentă a creării unei adevărate personalități a popoarelor africane și, o dată cu aceasta, păstrarea originalității lor, în toate domeniile de activitate și de manifestare a ființei lor. Alfabetizarea adulților, școlarizarea masivă a copiilor, crearea de noi institute de învățământ superior — ca bază a dezvoltării culturii și vieții social-economice din fiecare țară — necesitatea schimburilor de experiențe și a înțărătorilor reveneau cel mai des în dezbateri.

Cu un alt prilej luam cunoștință de obiectivele prioritare pe care guvernul algerian și le fixează în acțiunea de redescoperire a Algeriei: dezvoltarea industriei și a agriculturii. Ele presupuneau însă existența specialiștilor — fapt pentru care a fost lansat un gigantic program de educare și formare a cadrelor. Ca urmare a măsurilor cu semnificație deosebită pentru eforturile depuse în Republica Algeriană Democrată și Populară pe tărîmul școlii, anul de învățământ 1970—1971 a fost definit ca „an-test”. Sintetic, etapa în care se află învățământul algerian conține două elemente caracteristice: Mai întîi procesul de reorganizare a lui, care se desfășoară în contextul mai larg al întregii vieți social-economice și apoi cel de renovare, care vizează înainte de toate adaptarea acțiunii de formare a cadrelor la cerințele unei economii moderne.

...De la zăpezile de pe Kilimandjaro la întinderile aride ale deșertului saharian, de la culturile de bumbac de pe Valea Nilului, la pădurile tropicale, Africa de azi prezintă nenumărate caracteristici. Indiscutabil, nu peste mult timp, acestora li se va adăuga una la fel de reprezentativă: a cadrelor și specialiștilor care redescoperă, cultivă, propagă originalitatea autentică a acestui continent. Și din acest punct de vedere ni s-a părut că poate exista o punte de legătură între primul Festival panafrikan de la Alger și anul-test al învățământului algerian.

D. C.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU